

DUURZAAM
GASTVRIJ

Evenementen

Normen 2022/2026

Inleiding

De aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) groeit met de dag. Als één van de meest actuele managementthema's van deze tijd staat het in de belangstelling van vele organisaties. Drie kernbegrippen staan centraal bij MVO: People, Planet en Profit (Triple P).

De maatschappelijke relevantie van het onderwerp is groot, omdat MVO het bedrijfsleven (naast onder meer overheden en maatschappelijk organisaties) een centrale rol heeft gegeven in het bijdragen aan misschien wel de belangrijkste uitdaging van onze samenleving: het realiseren van duurzame ontwikkeling.

De uitdaging is om een goede balans te vinden tussen deze drie waarden en op alle drie de vlakken waarde te creëren.

Duurzaam Gastvrij maakt het voor organisaties in de vrijetijdsbranche mogelijk om praktisch en zichtbaar met MVO aan de slag te gaan. Bedrijven met een Duurzaam Gastvrij keurmerk doen er alles aan bewuster te ondernemen, zonder dat hun gasten inleveren op comfort en kwaliteit. Zij gaan daarbij een stap verder dan wet- en regelgeving vereist. Deze handleiding bevat alle normen voor een specifieke bedrijfscategorie. Na het lezen van dit document heeft u een goede indruk van de inhoud van het keurmerk en de onderwerpen die het omvat.

Wilt u daadwerkelijk het Duurzaam Gastvrij keurmerk gaan behalen? Kijk op www.duurzaam-gastvrij.nl voor meer informatie over de aanmeldingsprocedure en antwoorden op veel gestelde vragen.

Duurzaam Gastvrij is een programma van de Stichting Keurmerk Milieu, Veiligheid en Kwaliteit en is inspired by Green Key (Foundation for Environmental Education).

Definitie

Evenement: Een evenement is een geplande gebeurtenis die op een specifieke locatie en tijd plaatsvindt, georganiseerd met het doel een bepaald publiek te bereiken. Dit omvat grote evenementen zoals conferenties, festivals, concerten, sport evenementen, zakelijke bijeenkomsten en bedrijfsfeesten, die vaak gekenmerkt worden door een georganiseerde programmering, professionele planning en uitvoering en een duidelijk gedefinieerd doel.

Let op: Jaarmarkten, kermessen, braderieën, wijk- en buurtfeesten vallen binnen de scope van dit keurmerk, maar zullen een op maat gemaakte normenset krijgen.

Colofon

Copyright © 2021

Stichting Keurmerk Milieu, Veiligheid en Kwaliteit
Storkstraat 24
3832 LB LEUSDEN

Telefoon: +31 (0)33 303 97 97
E-mail: duurzaamgastvrij@kmvk.nl
Internet: www.duurzaam-gastvrij.nl

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Stichting Keurmerk Milieu, Veiligheid en Kwaliteit

Aan deze handleiding is de grootst mogelijke zorg besteed. Mochten er onverhoopt toch fouten in staan, dan is Stichting Keurmerk Milieu, Veiligheid en Kwaliteit niet aansprakelijk voor welke gevolgen dan ook.

Deze handleiding is eigendom van Stichting Keurmerk Milieu, Veiligheid & Kwaliteit (KMKV). Niets uit deze handleiding mag gebruikt worden voor andere doeleinden zonder toestemming van Stichting KMKV.

Datum van ingang: 1 januari 2022
Geldig tot en met: 31 december 2026

Toelichting termen

Indien u met Duurzaam Gastvrij aan de slag gaat krijgt u te maken met termen en begrippen die wellicht nog onbekend voor u zijn. Hieronder lichten wij ter verduidelijking een aantal begrippen toe.

“Mijn Duurzaam Gastvrij”: De digitale database van Duurzaam Gastvrij Nederland is exclusief voor deelnemers aan het Duurzaam Gastvrij programma. De database bevat naast veel informatie over duurzaam ondernemen ook de Doe-Het-Zelf Keuring voor de Duurzaam Gastvrij. Deze Doe-Het-Zelf keuringsmodule speelt een centrale rol binnen de periodieke keuringen. Deelnemers worden pas gekeurd nadat zij de Doe-Het-Zelf keuringsmodule hebben ingevuld in de database.

Bewijsmateriaal: Deelnemers dienen aan te tonen dat ze aan de Duurzaam Gastvrij normen voldoen. Dit doen zij door bewijsmateriaal te verzamelen en toe te voegen in de Doe-Het-Zelf keuringsmodule. Bewijsmateriaal kent 2 vormen:

Visueel =	De deelnemer zorgt ervoor dat de genomen maatregelen voor de keurmeester zichtbaar en eenvoudig toegankelijk zijn voor visuele controle. Waar nodig worden documenten of materialen klaar gelegd. In de Doe-Het-Zelf keuring dient altijd een korte specifieke toelichting te worden gegeven op de norm.
Document =	De deelnemer heeft in de digitale database “Mijn Duurzaam Gastvrij” een document opgenomen waaruit blijkt waarom zij aan de norm voldoen. Desgewenst volgt een visuele inspectie op locatie tijdens de keuring.

Voorbeeld documenten:

Om de deelnemers aan het Duurzaam Gastvrij programma tegemoet te komen stelt Duurzaam Gastvrij voorbeeld documenten beschikbaar. Deze documenten kennen 3 vormen:

- A. **Gereedschap:** Een voorbeeld document dat verplicht als bewijsmateriaal dient te worden opgenomen in de Doe-Het-Zelf keuringsmodule bij de desbetreffende norm. Het document mag ook in eigen (huis)stijl, taal en/of opmaak gemaakt worden, mits de inhoud vergelijkbaar blijft met de inhoud van het originele document.
- B. **Verklaring:** Een voorbeeld document dat ongewijzigd voorzien van naam, datum en handtekening als bewijsmateriaal in de Doe-Het-Zelf keuringsmodule dient te worden opgenomen.
- C. **Hulpmiddel:** Een voorbeeld document dat u gebruikt om bepaalde zaken over- en inzichtelijk te maken. U bent vrij in uw keuze om dit document als bewijsmateriaal tijdens de keuring aan te bieden. Hiervoor is in de Doe-Het-Zelf keuringsmodule een aparte upload mogelijkheid opgenomen.

De oranje i: Als u klikt op de oranje bij de norm, dan staat hier de toelichting op de norm en de manier waarop de keurmeester deze norm checkt en of er bijvoorbeeld een gereedschap moet/kan worden gebruikt bij de norm.

Niveau bepaling:

In de onderliggende handleiding leest u over Verplichte (V *) en Optionele (O) normen, aangeduid als (V *) en (O). Deelnemers dienen aan alle verplichte normen te voldoen om Duurzaam Gastvrij te behalen. Op basis van de 'vrij te kiezen' optionele normen wordt het niveau van het Duurzaam Gastvrij certificaat bepaald.

Duurzaam Gastvrij kent 3 niveaus: Brons, Zilver en Goud. Aan de hand van het aantal behaalde optionele maatregelen wordt het niveau bepaald.

Hoofdstuk indeling		Verplichte normen *	Optionele normen
1.	Management	3	5
2.	Communicatie	3	3
3.	Maatschappelijke betrokkenheid	4	7
4.	Water	1	2
5.	Reiniging	2	1
6.	Afval	5	9
7.	Energie	3	5
8.	Bouwen en groen	1	3
9.	Mobiliteit	2	5
10.	Eten en drinken	3	6
11.	Duurzaam inkopen	3	3
12.	Textiel	2	5
Totaal		32	54
		Brons	16
		Zilver	22
		Goud	27

Factsheets:

Het verduurzamen van uw organisatie in relatie tot het behalen van het Duurzaam Gastvrij certificaat vraagt om nieuwe kennis en inzichten. Om deelnemers op weg te helpen zijn de zogenaamde “factsheets” ontwikkeld. Factsheets zijn voor (potentiële) deelnemers aan het Duurzaam Gastvrij programma het vertrekpunt in hun zoektocht naar aanvullende informatie rondom Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en duurzaamheid. De documenten kunt u downloaden van de website van Duurzaam Gastvrij, van de pagina Gereedschappen. U kunt momenteel gebruik maken van de volgende Factsheets:

Factsheet 1: Wegingscriteria en keurmerken: Het aantal keurmerken in relatie tot het thema duurzaamheid is groot en groeit. Om richting en duidelijkheid te creëren in dit speelveld is de Factsheet Wegingscriteria en keurmerken opgesteld. Dit document dient voor zowel deelnemers als de organisatie van de Duurzaam Gastvrij als vertrekpunt bij het wegen en beoordelen van producten en keurmerken.

Factsheet 2: Achtergrond informatie duurzaam ondernemen en Duurzaam Gastvrij: Binnen Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Duurzaam Gastvrij komt een zeer breed scala aan onderwerpen en thema's aan bod. Dit document beschrijft, naar de analogie van de Duurzaam Gastvrij hoofdstukken, de verschillende onderwerpen kort. Per onderwerp treft u een aantal relevante en informatieve websites zodat u altijd beschikt over informatie voor verdieping en verbreding.

Keurmeesters:

Onderdeel van deelname aan Duurzaam Gastvrij is een periodieke keuring door een keurmeester. De keurmeesters van Duurzaam Gastvrij zijn onafhankelijke en ervaren professionals die in opdracht van Duurzaam Gastvrij op locatie komen controleren of u (in voldoende mate) voldoet aan de criteria van het keurmerk. Naast het keuren van de normen wordt van de keurmeester verwacht dat:

- hij oog heeft voor en aandacht schenkt aan alle aspecten van uw organisatie die kunnen bijdragen aan of juist strijdig zijn met het zo verantwoord en duurzaam mogelijk uitvoeren van de activiteiten van uw organisatie.
- hij oog heeft voor de ontwikkeling van de duurzaamheid binnen uw organisatie en met de letter van de norm als vertrekpunt gelijkwaardigheid, relevantie en maat-en-omvang ook meeneemt in zijn overwegingen.

Rondom de keuringen zijn een aantal spelregels van toepassing, deze zijn beschreven in de deelnamevoorwaarden van Duurzaam Gastvrij (<https://www.greenkey.nl/voorwaarden>)

1. Management

Nr	V/O	Norm	Toelichting
1.1	V	De organisator is op de hoogte van de relevante wet- en regelgeving, de lokale beleidskaders en voldoet hieraan.	<p>Duurzame evenementen doen meer dan wetten en regels voorschrijven, voldoen aan wet- en regelgeving is de basis onder het verduurzamingstraject. De van toepassing zijnde wet- en regelgeving staan vermeld in de evenementenvergunning. Daarnaast hebben evenementen te maken met landelijke wet- en regelgeving rond verduurzaming, bijvoorbeeld wetgeving rondom gebruik van Single-Use-Plastics en lokale beleidskaders.</p> <p>Inventariseer naast de van toepassing zijnde wet- en regelgeving in de vergunning, ook de landelijke wetgeving en de beleidskaders en noteer de informatie in een document. Voeg alle informatie en documenten samen om zo alle wettelijke verplichtingen en eisen inzichtelijk te maken.</p> <p>Een organisator van een evenement in of nabij groene gebieden heeft te maken met de Omgevingswet. Het evenement kan een negatief effect hebben op beschermde planten of dieren op of nabij het evenemententerrein. Dit valt in de Omgevingswet onder “flora- en fauna-activiteit”. Evenementen in of nabij Natura-2000 gebieden mogen geen negatieve effecten (bijv. geluid of lichthinder) hebben op de daarin beschermde natuur. Natura-2000 gebieden zijn groene gebieden die landelijk zijn beschermd onder “Nature 2000 activiteit” in de Omgevingswet.</p> <p>Om aan te tonen dat u verder de natuurregels uit de Omgevingswet niet overtreedt, is een ecologische Quickscan nodig. Een ecologisch adviesbureau kan deze voor u uitvoeren. Deze scan brengt de versturende activiteiten in beeld. Zo wordt duidelijk of en welke maatregelen de verstoring en schade te beperken. Een QuickScan rapport laat zien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke beschermde soorten flora en fauna op of nabij de locatie voorkomen die verstoord kunnen worden door het evenement; - Wat de negatieve effecten op het Natura-2000 gebied zijn; - Welke eventuele maatregelen getroffen moeten worden. <p>Bij grotere evenementen is vaak aanvullend een AERIUS-berekening naar de effecten van stikstofdepositie noodzakelijk. Naast een onderzoeksplicht (QuickScan) geldt altijd de zorgplicht van de Omgevingswet. AERIUS is een rekeninstrument waarmee de uitstoot van stikstof en de neerslag daarvan op Natura 2000-gebieden als gevolg van evenementen wordt berekend. Organisatoren die iets willen ondernemen waarbij mogelijk stikstof in</p>

			<p>de natuur terecht komt, hebben een aanvullende vergunning nodig.</p> <p>Controle: Document - De keurmeester controleert de beschikbaarheid en inhoud van de inventarisatie wet- en regelgeving, beleidskaders en de evenementenvergunning.</p>
1.2	O	<p>De organisator heeft een ambitie en doelstellingen voor de korte, middellange en lange termijn) geformuleerd, vastgelegd, vertaald naar verbeteracties en communiceert hierover met stakeholders.</p>	<p>Duurzaamheid is een continue proces van plannen, uitvoeren, evalueren en bijsturen. Startpunt is een door de gehele organisatie gedragen ambitie en doelstellingen op het thema duurzaamheid. Door de ervaringen en data van een vorig evenement goed te evalueren en de doelstellingen bij te sturen en/of aan te scherpen kunnen de prestaties van het aankomende evenement verbeterd worden.</p> <p>De milieu-impact van het evenement is een optelsom van de resultaten op de thema's energie, water, afval, mobiliteit, groen, eten en drinken. Werk met het team aan eigen doelstellingen en verbeteracties die passen bij het evenement en de beschikbare middelen. Door het vastleggen van ambitie, doelstellingen en acties in een apart document krijgt het proces structuur. Uitgangspunten van het document zijn minimaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De doelstellingen omvatten minimaal het verkleinen van de milieubelasting, commitment voor continue verbetering en de thema's van het Duurzaam Gastvrij certificaat; - Voor zover verbruiksgegevens nog niet beschikbaar zijn, geldt het eerste jaar als 0-meting. Voor de opvolgende jaren wordt verwacht dat actief aan de slag gegaan wordt met verbeteringen op alle duurzaamheidsthema's; - Inhoud, locatie en omvang van het evenement kunnen door de jaren heen veranderen. Houd in de analyse rekening met deze omstandigheden en kies voor SMART doelstellingen in de vorm van kengetallen, bijvoorbeeld: Restafval per bezoeker, per dag. <p>Controle - Document: De keurmeester controleert op de aanwezigheid op een document met de ambitie, doelstellingen en verbeteracties en bespreekt dit inhoudelijk.</p>
1.3	V	<p>De organisator heeft een coördinator verduurzaming aangesteld. De coördinator heeft de competenties en ervaring passend bij het takenpakket en is op de hoogte van de duurzaamheidsaspecten en ambities van het evenement.</p>	<p>De coördinator verduurzaming is de groene motor achter de verduurzaming van het evenement. De coördinator heeft een centrale positie binnen de organisatie en heeft voldoende competenties (incl. managementvaardigheden), ervaring, mandaat en middelen om het proces aan te vorm te geven, aan te sturen, evalueren en bijsturen. Het vastleggen van de taken en verantwoordelijkheden van de coördinator verduurzaming is de basis onder deze functie.</p> <p>De coördinator neemt minimaal de volgende taken op zich in relatie tot verduurzaming van het evenement:</p> <ul style="list-style-type: none"> • geeft vorm aan en bewaakt de ambities, doelstellingen en acties; • heeft kennis van relevante wet- en regelgeving; • de coördinator is van begin- tot eindfase bij een evenement betrokken; • controleert jaarlijks of het evenement aan de normen van het certificaat voldoet en onderneemt waar nodig actie;

			<ul style="list-style-type: none"> • is eerste aanspreekpunt tijdens de formele audit van het certificaat; • is voor crew en samenwerkingspartners centraal aanspreekpunt voor alle activiteiten rondom de verduurzaming van het evenement; • draagt zorg voor de instructie van de medewerkers op het gebied van duurzaamheid. <p>Controle: Visueel /Document- De keurmeester controleert de taakomschrijving en bespreekt met de coördinator verduurzaming zijn taken en de werkzaamheden.</p>
1.4	O	De coördinator verduurzaming heeft scholing gevolgd om haar kennis en competenties te verbreden en verbeteren.	<p>De rol van coördinator verduurzaming vraagt ook van ervaren evenementen organisatoren nieuwe kennis en inzichten. Door de coördinator te scholen en trainen gaat duurzaam ondernemen meer leven binnen de organisatie en kunnen doelen sneller behaald worden. Onder scholing/training worden verstaan activiteiten met als doel het vergaren van kennis en/of vaardigheden rondom verduurzaming, met als doel het functioneren van de coördinator op dit gebied te verbeteren.</p> <p>Bij duurzame evenementen ligt de focus op het minimaliseren van negatieve milieu-impact en het maximaliseren van positieve effecten op zowel het milieu als de samenleving. Dit omvat onder andere het verminderen van energieverbruik, het minimaliseren van afval en het bevorderen van duurzaam transport. Een goede coördinator beschikt over inhoudelijke kennis rondom verduurzaming op al deze onderdelen én beschikt over de managementvaardigheden om de doelstellingen te behalen.</p> <p>Controle: Document - De keurmeester controleert de aanwezigheid en inhoud van de aangeboden bewijsmaterialen.</p>
1.5	V	<p>De organisator monitort en registreert per editie minimaal de verbruiksgegevens van de volgende items, in totaal én per bezoeker per dag:</p> <ul style="list-style-type: none"> * verbruikte brandstof per onderdeel van het evenement (podium, catering, area, etc.) in liters; * van het netwerk afgenomen elektriciteit in kWh (inclusief notitie grijs of groen); * zelf opgewekte groene stroom in kWh; * hoeveelheid aangevoerd of van het netwerk afgenomen water in m3; * geproduceerd afval per fractie in kg. 	<p>Meten is weten. Monitoring en registratie van verbruiken geeft belangrijke informatie op basis waarvan organisatoren kunnen berekenen welke maatregelen het snelst rendement geven en maakt het mogelijke verschillende evenementen en/of verschillende edities van hetzelfde evenement te vergelijken. Door de data om te rekenen naar eenheden per bezoeker per dag ontstaat een kengetal dat de data beter vergelijkbaar maakt, ongeacht eventuele verschillen tussen edities en/of evenementen.</p> <p>In basis is een Excel-bestand een prima instrument om de geregistreerde data vast te leggen. Daarnaast zijn op de markt zijn steeds meer handige tools beschikbaar die extra mogelijkheden en output bieden, bijvoorbeeld een CO2-footprint. Overweeg het gebruik van een dergelijke tool.</p> <p>Het (achteraf) aanleveren van data en gegevens is in de evenementensector nog geen gemeengoed. Ga tijdig met de samenwerkingspartners in gesprek om concrete werkafspraken te maken over het aanleveren van data (vorm, wijze en moment).</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert of de gegevens in de digitale database Mijn Green Key zijn</p>

			ingevoerd (bij verbruik gegevens) en bespreekt opvallende zaken.
1.6	O	De organisator heeft op basis van gemonitorde verbruiksgegevens zijn CO2-footprint berekend voor minimaal scope 1 en 2.	<p>Het opstellen van de CO2 footprint gaat verder dan het verzamelen van de verbruiksgegevens. De deelnemer maakt gebruik van een CO2-footprint tool. Voor het vullen van deze tool wordt data van Scope 1 en Scope 2 opgevraagd en doorgerekend naar tonnage CO2. De verschillende scopes omvatten in basis de volgende activiteiten:</p> <p>Scope 1: Transport op locatie - bedrijfseigen (of gehuurde) voertuigen, Stroom op locatie uit brandstof, Bedrijfsfaciliteiten / kantoren Scope 2: Aangekochte elektriciteit voor eigen gebruik Scope 3: Transport buiten het evenemententerrein van publiek, crew en aannemers, artiesten, materialen (infrastructuur, productie, etc.), verbruiksartikelen en ingekochte goederen en diensten zoals decoratie, voedsel en drank, tickets, programma's, merchandise.</p> <p>Controle: Document - De deelnemer controleert de documentatie de berekening van de CO2 footprint.</p>
1.7	O	De organisator heeft op basis van gemonitorde verbruiksgegevens zijn CO2-footprint berekend voor minimaal scope 1, 2 en 3.	<p>De basis voor de scope 3 berekening, is de berekening van scope 1 en 2. De deelnemer maakt gebruik van een CO2-footprint tool. Voor het vullen van deze tool wordt data van Scope 3 opgevraagd en doorgerekend naar tonnage CO2. De verschillende scopes omvatten in basis de volgende activiteiten:</p> <p>Scope 1: Transport op locatie - bedrijfseigen (of gehuurde) voertuigen, Stroom op locatie uit brandstof, Bedrijfsfaciliteiten / kantoren; Scope 2: Aangekochte elektriciteit voor eigen gebruik; Scope 3: Transport buiten het evenemententerrein van publiek, crew en aannemers, artiesten, materialen (infrastructuur, productie, etc.), verbruiksartikelen en ingekochte goederen en diensten zoals decoratie, voedsel en drank, tickets, programma's, merchandise.</p> <p>Controle: Document - De deelnemer controleert de documentatie de berekening van de CO2 footprint.</p>
1.8	O	De organisator neemt binnen het thema van dit hoofdstuk een maatregel met aantoonbare positieve impact die niet onder bestaande verplichte of optionele norm valt.	Controle: Visueel of Document - De keurmeester controleert de documentatie waaruit blijkt dat de deelnemer nog minimaal 1 maatregel met impact heeft genomen binnen het thema van dit hoofdstuk.

2. Communicatie

Nr	V/O	Norm	Toelichting
2.1	V	De organisator publiceert op de website op een aparte pagina over de verduurzaming van het evenement én op het evenemententerrein de duurzaamheidsdoelstellingen en -maatregelen met het doel bezoekers te informeren, betrekken en/of activeren.	<p>Actief werken aan het verduurzamen van uw evenement heeft een positieve invloed op uw organisatie, mits goed en transparant uitgevoerd. De meerwaarde van de inspanningen om het evenement te verduurzamen komen ook voort uit de wijze waarop u communiceert over deze inspanningen en in hoeverre uw medewerkers ambassadeurs zijn van het verduurzamingsproces.</p> <p>Actieve communicatie de duurzame doelstellingen, maatregelen en resultaten creëert meerwaarde en draakvlak bij het team, leveranciers, bezoekers, omwonenden en overige stakeholders. De website is de basis van de communicatie, communiceer daarnaast via de voor het evenement gebruikelijke kanalen over de inspanningen en de ambities.</p> <p>Controle: Visueel - de keurmeester controleert directe communicatie van de doelstellingen aan de benoemde stakeholders</p>
2.2	O	De organisator communiceert specifiek over het onderwerp verduurzaming in minimaal 3 posts op sociale media voorafgaande, tijdens en direct na het evenement.	<p>Actief werken aan het verduurzamen van uw evenement heeft een positieve invloed op uw organisatie, mits goed en transparant uitgevoerd. De meerwaarde van de inspanningen om het evenement te verduurzamen komen ook voort uit de wijze waarop u communiceert over deze inspanningen en in hoeverre uw medewerkers ambassadeurs zijn van het verduurzamingsproces.</p> <p>Actieve communicatie de duurzame doelstellingen, maatregelen en resultaten creëert meerwaarde en draakvlak bij het team, leveranciers, bezoekers, omwonenden en overige stakeholders. De website is de basis van de communicatie, communiceer daarnaast via de voor het evenement gebruikelijke kanalen over de inspanningen en de ambities.</p> <p>Controle: Document - De keurmeester controleert de minimaal 3 posts op sociale media.</p>
2.3	V	De organisator communiceert specifiek over het onderwerp verduurzaming in de directe communicatie naar bezoekers voorafgaande aan het evenement.	<p>Actief werken aan het verduurzamen van uw evenement heeft een positieve invloed op uw organisatie, mits goed en transparant uitgevoerd. De meerwaarde van de inspanningen om het evenement te verduurzamen komen ook voort uit de wijze waarop u communiceert over deze inspanningen en in hoeverre uw medewerkers ambassadeurs zijn van het verduurzamingsproces.</p> <p>Door te communiceren over de duurzame doelstellingen en resultaten zorgt de organisatie voor meerwaarde en draakvlak bij medewerkers, leveranciers, bezoekers, omwonenden en overige stakeholders. Communiceer in</p>

			<p>aanloop naar het evenement over praktische zaken op het evenement om zo verwachtingen te managen en bewustzijn rond duurzaamheid te creëren. Communiceer via social media over de inspanningen en de ambities van het evenement om zoveel mogelijk bezoekers te betrekken en de verwachtingen te managen.</p> <p>Controle: Document: De keurmeester controleert de directe communicatie aan de bezoekers.</p>
2.4	V	De organisator communiceert specifiek over het onderwerp verduurzaming in de directe communicatie naar medewerkers en vrijwilligers voorafgaande aan het evenement.	<p>Actief werken aan het verduurzamen van een evenement heeft een positieve invloed op de organisatie, mits goed, structureel en transparant uitgevoerd. De meerwaarde van de inspanningen om het evenement te verduurzamen komen ook voort uit de wijze waarop u communiceert over deze inspanningen en in hoeverre uw medewerkers ambassadeurs zijn van het verduurzamingsproces.</p> <p>Door structureel met uw medewerkers en vrijwilligers over de inspanningen rondom de verduurzaming te communiceren groeit het bewustzijn en het draagvlak binnen uw organisatie.</p> <p>Stel een document op met de duurzaamheidsdoelstellingen- en maatregelen en deel dit met alle medewerkers en vrijwilligers voorafgaande aan het evenement. Maak deze communicatie structureel onderdeel van contactmomenten met medewerkers en vrijwilligers. Besteed in het document minimaal aandacht aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat is verduurzaming in relatie tot evenementen? • Welke doelstellingen heeft het evenement en welke maatregelen zijn genomen? • Wat is Duurzaam Gastvrij?; • Hoe draag ik als medewerker en vrijwilliger bij aan het proces van verduurzaming? • Wat verwachten we van bezoekers in relatie tot verduurzaming? <p>Controle: Document en visueel - De keurmeester beoordeelt de aanwezigheid en inhoud van het document voor medewerkers en vrijwilligers en bespreekt verduurzaming steekproefsgewijs met medewerkers en vrijwilligers.</p>
2.5	O	De organisator heeft een green venue rider opgesteld en deelt deze actief met relevante partijen.	<p>Actief werken aan het verduurzamen van uw evenement heeft een positieve invloed op uw organisatie, mits goed en transparant uitgevoerd. De impact van de inspanningen om het evenement te verduurzamen hebben een directe relatie met de wijze en intensiteit waarop over de verschillende thema's wordt gecommuniceerd. Hoe concreter uw communicatie hoe groter de kans dat bezoekers, medewerkers, artiesten en overige partners ook hun verantwoordelijkheid nemen.</p> <p>In de green venue rider staat beschreven welke duurzame uitgangspunten het evenement rondom het optreden van artiesten en welke eisen het evenement stelt aan het gedrag van artiesten op gebied van bijvoorbeeld verantwoord reizen, verantwoord verblijf, omgang met afval en/of verantwoord eten en drinken. Een goede green venue rider maakt de duurzame doelstellingen helder en managet op voorhand de verwachtingen van de artiesten.</p>

			Controle: de keurmeester controleert aanwezigheid en inhoud van een green venue rider en hoe deze is gecommuniceerd met de artiesten.
2.6	O	De organisator neemt binnen het thema van dit hoofdstuk een maatregel met aantoonbare positieve impact die niet onder bestaande verplichte of optionele norm valt.	Controle: Visueel of Document - De keurmeester controleert de documentatie waaruit blijkt dat de deelnemer nog minimaal 1 maatregel met impact heeft genomen binnen het thema van dit hoofdstuk.

3. Maatschappelijke betrokkenheid

Nr	V/O	Norm	Toelichting
3.1	V	De organisator werkt samen met maatschappelijke organisatie en/of goede doelen om de maatschappelijke impact van het evenement te vergroten.	<p>Door maatschappelijk betrokken te ondernemen creëert de deelnemer niet alleen waarde en goodwill voor de eigen organisatie, maar is de organisatie ook van extra toegevoegde waarde voor de maatschappij en lokale omgeving.</p> <p>De impact van het evenement kan vergroot worden door maatschappelijke organisaties en goede doelen een platform te bieden op het evenementen terrein. Ook het organiseren van activiteiten waarvan de opbrengst naar een lokale organisatie en/of een goed doel draagt bij aan het vergroten van de maatschappelijke impact van het evenement.</p> <p>Controle: Document - De deelnemer neemt eigen documentatie op waaruit de maatschappelijke bijdrage blijkt.</p>
3.2	V	De organisator stelt een gekwalificeerde vertrouwenspersoon aan waar medewerkers en vrijwilligers terecht kunnen met meldingen of klachten over ongewenst gedrag.	<p>Medewerkers en vrijwilligers kunnen gedurende hun werkzaamheden op het evenement geconfronteerd worden met vormen van ongewenst gedrag, zoals: agressie en geweld, seksuele intimidatie/ongewenste intimiteiten, pesten, agressie en/of discriminatie.</p> <p>Het getuigd van goed werkgeverschap als een getroffen medewerker en/of vrijwilliger met deze problemen terecht kan bij een hiervoor gekwalificeerde vertrouwenspersoon binnen de organisatie. De aanwezigheid en taken van de vertrouwenspersoon worden actief gecommuniceerd, zijn vastgelegd en bekend bij medewerkers en vrijwilligers en bestaan onder andere uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het verzorgen van eerste opvang van werknemers die zijn lastiggevallen en die hulp en advies nodig hebben. - Het nagaan of een oplossing in de informele sfeer mogelijk is. - Het slachtoffer informeren over mogelijke oplossingsmogelijkheden. - Het geven van voorlichting over de aanpak van ongewenst gedrag. - Het adviseren en ondersteunen van leidinggevenden bij het voorkomen van ongewenst gedrag. - Het registreren van gevallen van ongewenst gedrag. - Een vertrouwenspersoon gaat altijd vertrouwelijk om met de informatie van werknemers. Er is een geheimhoudingsplicht.

			<p>Controle: de keurmeester controleert de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon en vraagt naar het takenpakket en de genomen maatregelen.</p>
3.3	O	<p>De organisator onderneemt concrete acties om bezoek aan het evenement veiliger te maken in relatie grensoverschrijdend gedrag en communiceert hierover op de website én het evenemententerrein.</p>	<p>Bijna de helft van de vrouwen en 10% van de mannen krijgt tijdens het uitgaan te maken met (seksueel) grensoverschrijdend gedrag. En het is lang niet altijd even makkelijk om uit zo'n onveilige situatie te komen. We zien op verschillende festivals dat men hier specifiek aandacht aan geeft, ook zijn landelijke initiatieven gelanceerd zoals Ask Angela en Ben je OKÉ?</p> <p>Door actief met dit onderwerp aan de slag te gaan en een taakverantwoordelijke aan te wijzen voor de uitvoering, wordt het evenement voor iedereen een veiliger plek.</p> <p>Controle: de keurmeester controleert de aanwezigheid van een zichtbaar initiatief om aandacht te vragen voor sociaal onveilige situaties</p>
3.4	O	<p>De organisator geeft aantoonbaar aandacht aan de thema's inclusiviteit en diversiteit, heeft een visie vastgelegd in een document en deze vertaald naar activiteiten.</p>	<p>Door maatschappelijk betrokken te ondernemen creëert de deelnemer niet alleen waarde en goodwill voor medewerkers, vrijwilligers en bezoekers, ook voor de maatschappij en lokale omgeving.</p> <p>Een diverse en inclusieve organisatie is een goede afspiegeling van de maatschappij en zorgt dat er ruimte is voor iedereen ongeacht de leeftijd, financiële mogelijkheden, levensfase, functieverblijfsduur, geslacht of culturele achtergrond. Een inclusief en divers evenement streeft minimaal naar een goede balans:</p> <ul style="list-style-type: none"> * binnen de samenstelling van het (management) team; * in de samenstelling van bezoekers; * in de programmering. <p>Een inclusief en divers festival realiseren is niet eenvoudig. Werk samen maatschappelijke organisaties om ambities, doelstellingen en acties uit te werken en vastteleggen. Begin klein en zet de uitgangspunten en doelen helder op papier.</p> <p>Controle: Document - De keurmeester controleert het document rondom inclusiviteit en diversiteit.</p>
3.5	V	<p>De organisator stelt indien de ondergrond bezoek met een gewone rolstoel onmogelijk maakt, rolstoelen voor ruw terrein beschikbaar of neemt dusdanige maatregelen dat bezoek met een eigen rolstoel mogelijk is.</p>	<p>In Nederland hebben ongeveer 2 miljoen mensen een beperking of chronische ziekte. Dit betreft mensen met een fysieke, zintuiglijke (zien en horen), verstandelijke beperking en/of psychische kwetsbaarheid. Toegankelijkheid is voor veel mensen een voorwaarde om van een festival te kunnen genieten.</p> <p>Veel mensen denken bij een handicap aan een persoon in een rolstoel, maar de groep is veel diverser. Denk hierbij aan mensen die wel kunnen staan of een klein stukje kunnen lopen maar afhankelijk zijn van een hulpmiddel, mensen met visuele beperkingen (vermindert zicht tot volledig blind), maar ook slechthorendheid gaat in gradaties. Een goede toegankelijkheid betekent dat iedereen zich welkom en gewenst voelt en dat men zo min mogelijk obstakels ervaart. Een goede toegankelijkheid is niet alleen een</p>

			<p>maatschappelijke verantwoordelijkheid, maar is in potentie ook een nieuwe doelgroep voor veel evenementen. Goede toegankelijkheid is een optelsom van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gelijkwaardigheid - Iedereen kan meedoen, zonder drempels en/of beperkingen: - Gastvrijheid - Iedereen voelt zich welkom en gewenst, op basis van een gelijke behandeling. - Zelfstandigheid - Net als andere bezoekers een entreekaart kunnen kopen, zelfstandig naar binnen kunnen, zonder hulp de weg kunnen vinden, zonder drempels over het evenemententerrein kunnen bewegen. <p>Met de gratis zelfscan voor toegankelijk evenementen kun je direct met het thema aan de slag: https://festival.ongehinderd.nl/</p> <p>Controle - Visueel - De keurmeester controleert de genomen maatregelen om het evenement toegankelijk te maken.</p>
3.6	O	De organisator zorgt ervoor dat het evenement goed toegankelijk is voor bezoekers met alle soorten van beperkingen, zodat ook zij onbeperkt en optimaal toegang hebben tot voorzieningen en activiteiten.	<p>In Nederland hebben ongeveer 2 miljoen mensen een beperking of chronische ziekte. Dit betreft mensen met een fysieke, zintuiglijke (zien en horen), verstandelijke beperking en/of psychische kwetsbaarheid. Toegankelijkheid is voor veel mensen een voorwaarde om van een festival te kunnen genieten.</p> <p>Veel mensen denken bij een handicap aan een persoon in een rolstoel, maar de groep is veel diverser. Denk hierbij aan mensen die wel kunnen staan of een klein stukje kunnen lopen maar afhankelijk zijn van een hulpmiddel, mensen met visuele beperkingen (vermindert zicht tot volledig blind), maar ook slechthorendheid gaat in gradaties. Een goede toegankelijkheid betekent dat iedereen zich welkom en gewenst voelt en dat men zo min mogelijk obstakels ervaart. Een goede toegankelijkheid is niet alleen een maatschappelijke verantwoordelijkheid, maar is in potentie ook een nieuwe doelgroep voor veel evenementen. Goede toegankelijkheid is een optelsom van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gelijkwaardigheid - Iedereen kan meedoen, zonder drempels en/of beperkingen: - Gastvrijheid - Iedereen voelt zich welkom en gewenst, op basis van een gelijke behandeling; - Zelfstandigheid - Net als andere bezoekers een entreekaart kunnen kopen, zelfstandig naar binnen kunnen, zonder hulp de weg kunnen vinden, zonder drempels over het evenemententerrein kunnen bewegen. <p>Met de gratis zelfscan voor toegankelijk evenementen kun je direct met het thema aan de slag: https://festival.ongehinderd.nl/</p> <p>Controle - Visueel - De keurmeester controleert de genomen maatregelen om het evenement toegankelijk te maken.</p>

3.7	O	De organisator faciliteert tijdens het evenement een proeftuin voor innovaties (living lab) rondom thema's van duurzaamheid.	<p>De transitie naar een duurzame maatschappij is een grote opgave waar de komende jaren aan gewerkt zal moeten worden. Het is een marathon, geen sprint.</p> <p>Op basis van de huidige beschikbare technologie is het behalen van doelen een grote uitdaging. Nieuwe technologie en innovaties zijn nodig om de eindstreep te halen. Evenementen zijn bij uitstek een geschikt podium om nieuwe technische ontwikkelingen en innovaties te testen en aan het publiek te tonen. In een mini-maatschappij, wat een evenement in feite is, kan de impact van een innovatie doeltreffend getoetst worden.</p> <p>Een proeftuin voor innovaties is een praktijkomgeving waar wordt samengewerkt en geëxperimenteerd met de toepassing, ontwikkeling en implementatie van nieuwe technologie. Door onderzoek en technologie met business- en verdienmodellen in de praktijk te verbinden, dragen levend laboratoria bij aan de ontwikkeling van innovaties. levend laboratorium tijdens evenementen bieden een geschikt platform voor experimenten rondom bijvoorbeeld energie(opslag), verpakkingen, hergebruik van materialen, afvalverwerking en/of waterzuivering.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de aanwezigheid en inhoud van de proeftuin voor innovaties.</p>
3.8	O	De organisator realiseert op het evenemententerrein een programma rondom bewustwording en activatie rondom één of meerdere maatschappelijke thema's.	<p>Een evenement is een tijdelijke mini-maatschappij met zijn eigen doelgroep. Door de grote aantallen bezoekers is een evenement een prachtig platform om maatschappelijke thema's een podium te bieden. Het besteden van aandacht aan maatschappelijke thema's als bijvoorbeeld klimaatadaptatie, verantwoord eten, vrijheid van meningsuiting, diversiteit en inclusiviteit, drugs, etc. verhoogt de maatschappelijke relevantie van het evenement.</p> <p>Workshops of een minimarkt bieden prima mogelijkheden om met bezoekers over relevante thema's in gesprek te gaan. Veel maatschappelijke organisaties werken graag met evenementen samen om hun maatschappelijke boodschap te verkondigen.</p> <p>Controle - De keurmeester controleert de aanwezigheid en uitvoering van activiteiten rondom bewustwording en activatie.</p>
3.9	V	De organisator heeft direct aanwonenden (burgers en bedrijven) door middel van een bewoners- en burenbrief geïnformeerd over het festival (soort, duur, aantal bezoekers, etc.).	<p>Een evenement heeft op veel verschillende manieren impact op de directe omgeving. Door transparant met aanwonenden (burgers en bedrijven) te communiceren kunnen de verwachtingen worden gemanaged en misverstanden voorkomen.</p> <p>Vraag in de brief om begrip voor mogelijk ongemak en communiceer op welke wijze aanwonenden met het evenement in contact kunnen komen met vragen en/of klachten. Benoem in de brief ook de activiteiten</p>

			<p>rondom het verduurzamen van het evenement.</p> <p>Controle: Document - De keurmeester controleert de beschikbaarheid, inhoud en verspreiding van de aanwonenden brief.</p>
3.10	O	De organisator heeft, om de impact van de brief voor aanwonenden te vergroten en aanwonenden goed te informeren over het evenement, een informatiebijeenkomst georganiseerd.	<p>Een evenement heeft op veel verschillende manieren impact op de directe omgeving. Door transparant met aanwonenden (burgers en bedrijven) te communiceren kunnen de verwachtingen worden gemanaged en misverstanden voorkomen.</p> <p>Door niet alleen een aanwonenden brief te versturen, maar ook een informatiebijeenkomst te organiseren kan op een positieve manier gewerkt worden aan de relatie met aanwonenden. Stel een korte agenda op voor de bijeenkomst maar laat voldoende ruimte voor interactie en vragen. Benoem tijdens de bijeenkomst ook de activiteiten rondom het verduurzamen van het evenement.</p> <p>Controle: Document- De keurmeester controleert de beschikbaarheid van een uitnodiging van de informatiebijeenkomst en agenda</p>
3.11	O	De organisator neemt binnen het thema van dit hoofdstuk nog een maatregel met aantoonbare positieve impact die niet onder bestaande verplichte of optionele norm valt.	<p>Controle: Visueel of Document - De keurmeester controleert de documentatie waaruit blijkt dat de deelnemer nog minimaal 1 maatregel met impact heeft genomen binnen het thema van dit hoofdstuk.</p>

4. Water

Nr	V/O	Norm	Toelichting
4.1	O	De organisator beschikt over een uitgeschreven werk- en calamiteitenprocedure en logboek rondom het opsporen en opvolgen van o.a. lekkages en verstoppingen in de infrastructuur.	<p>Het lekken van water of andere vloeistoffen dient voorkomen te worden. Een tijdelijke infrastructuur is kwetsbaar voor lekkages. Een goede controle op de water- en rioolinfrastructuur kan calamiteiten voorkomen. Een service team dat structureel controles uitvoert zal hier positief aan bijdragen.</p> <p>Controle: Document - De keurmeester controleert de aanwezigheid van een uitgeschreven procedure en de infrastructuur visueel inspecteren.</p>
4.2	V	De organisator heeft minimaal 2 van 5 genoemde maatregelen genomen om het waterverbruik te verminderen of verduurzamen: * filteren en hergebruiken van afvalwater op locatie; * inzet van waterloze toiletten, urinoirs en/of composttoiletten; * waterbesparende kranen (doorstroming maximaal 4 liter per minuut); * dualflush knoppen incl. communicatie op toiletten; * drukknop en/of sensorkranen.	<p>Het verbruik van schoon drinkwater is milieubelastend, omdat bij het filteren, transporteren en afvoeren van water veel energie wordt gebruikt. Het uitgangspunt is om zo zuinig en efficiënt mogelijk om te gaan met schoondrinkwater.</p> <p>Het reduceren van de waterdoorstroom van kranen kan o.a. aan de hand van het toepassen van het plaatsen van doorstroombegrenzers (perlators) in kranen en/of het aanpassen van de hydrofoor. Daarnaast kan overwogen worden om waterloze toiletten, waterloze urinoirs en/of composttoiletten te installeren, deze gebruiken helemaal geen water. Laat uw leverancier meedenken in de toepassing van passende waterbesparende oplossingen.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester meet de doorstroming van een aantal kranen (steekproef) en controleert de aanwezigheid van andere waterbesparende maatregelen.</p>
4.3	O	De organisator neemt binnen het thema van dit hoofdstuk een maatregel met aantoonbare positieve impact die niet onder bestaande verplichte of optionele norm valt.	<p>Controle: Visueel of Document - De keurmeester controleert de documentatie waaruit blijkt dat de deelnemer nog minimaal 1 maatregel met impact heeft genomen binnen het thema van dit hoofdstuk.</p>

5. Reiniging

Nr	V/O	Norm	Toelichting
5.1	V	De organisator en alle andere op het festivalterrein actieve partijen gebruiken uitsluitend reinigingsmiddelen voorzien van een duurzaamheidskeurmerk.	<p>Schoonmaakmiddelen kunnen schadelijk zijn voor het milieu. Gebruik van schoonmaakmiddel met een milieukeurmerk is minder milieubelastend, omdat bij de productie gebruik gemaakt is van minder milieubelastende grondstoffen, die mochten ze in het oppervlakte waterterecht komen schadelijk zijn voor flora en fauna. Bij een milieuverantwoorde schoonmaak wordt daarnaast efficiënt omgegaan met water en schoonmaakmiddel en draagt het schoonmaakmiddel een milieukeurmerk. Een milieuverantwoorde schoonmaak voldoet minimaal aan de volgende criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verantwoorde reinigingsmiddelen zijn voorzien van een milieukeurmerk. De meest voorkomende milieukeurmerken voor sanitair- en interieurreinigers zijn het Europees Ecolabel, Cradle2Cradle, Nordic Swan en Blaue Engel; • Gebruik van microvezeldoekjes. Goed gebruik van microvezeldoekjes bespaart op het gebruik van schoonmaakmiddel en water. Het aanschaf bedrag ligt iets hoger maar de mogelijkheid tot hergebruik en de schoonmaak kwaliteit rechtvaardigt de hogere kosten. <p>Onder de volgende voorwaarden kunnen ook producten zonder keurmerk voldoen, indien het product:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aantoonbaar gelijkwaardig is aan producten voorzien van een milieukeurmerk; • in verdunde vorm alleen schoonmaakazijn, waterstofperoxide, citroenzuur en mierenzuur of een mengsel daarvan bevat; • alleen micro-organismen of enzymen bevat; • slechts bestaat uit osmose- of ozonwater. <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de aanwezigheid van het keurmerk op de alles- en sanitairreiniger. De deelnemer zorgt dat de items eenvoudig toegankelijk zijn.</p>
5.2	V	De organisator biedt in de publiekstoiletten zeep aan in dispensers én voorzien van een duurzaamheidskeurmerk.	<p>Schoonmaakmiddelen kunnen schadelijk zijn voor het milieu. Gebruik van schoonmaakmiddel met een milieukeurmerk is minder milieubelastend, omdat bij de productie gebruik gemaakt is van minder milieubelastende grondstoffen.</p> <p>Handzeep met een keurmerk zorgt voor een lagere milieubelasting omdat het product minder milieubelastende grondstoffen bevat. Door ook gebruik te maken van dispensers op basis van grootverpakking en hervullen, wordt ook milieuwinst behaald in het transport en de hoeveelheid verpakkingsmateriaal.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de aanwezigheid van het product. De deelnemer zorgt dat de items eenvoudig toegankelijk zijn.</p>

5.3	O	De organisator neemt binnen het thema van dit hoofdstuk een maatregel met aantoonbare positieve impact die niet onder bestaande verplichte of optionele norm valt.	Controle: Visueel of Document - De keurmeester controleert de documentatie waaruit blijkt dat de deelnemer nog minimaal 1 maatregel met impact heeft genomen binnen het thema van dit hoofdstuk.
-----	---	--	--

6. Afval

Nr	V/O	Norm	Toelichting
6.1	O	De organisator beschikt over een document (afvalplan) met meerjarige doelstellingen en een stappenplan om de hoeveelheid restafval per bezoeker/per dag te reduceren met als einddoel geen restafval in 2030.	<p>De vraag naar producten en grondstoffen neemt wereldwijd toe. Op termijn dreigt een tekort aan grondstoffen. Bronnen raken uitgeput zonder dat er goede alternatieven voor handen zijn. Daarom werkt de overheid toe naar een volledig circulaire economie in Nederland in 2050.</p> <p>Het goed scheiden van afval in verschillende stromen maakt het mogelijk om de materialen te hergebruiken. Hergebruik van materialen in plaats van het gebruik van nieuwe grondstoffen zorgt voor een lagere belasting van het ecosysteem en voorkomt het uitputten van de bronnen.</p> <p>Om afvalstromen te verkleinen zijn de 3R-en een vaak toegepast concept. Het 3R-concept (Reduce-Reuse-Recycle) is een opeenvolging van stappen voor het stroomlijnen van afvalstromen. De eerste prioriteit is het verminderen van de omvang van de afvalstroom, vervolgens hergebruik en dan recycling, om afvalmateriaal een tweede kans te geven voordat het in de verbrandingsoven wordt gestort. Recyclen is de basis van het circulaire model. In een circulaire economie bestaat geen afval, maar passen alle 'afval'stromen in een kringloop.</p> <p>In het afvalplan wordt op basis van het verwachte aantal bezoekers en de aard van het evenement een infrastructuur opgesteld met daarin o.a. de soorten afvalfracties, de aantallen afvalbakken en hun locaties en een beschrijving van een systeem en uitgangspunten om het restafval per bezoeker per dag te verminderen.</p> <p>Controle - Document - De keurmeester neemt het afvalplan door en beoordeelt deze op haalbaarheid en toets het document aan de praktijk op het festivalterrein.</p>
6.2	V	De organisatie zet op het evenemententerrein afvalteams in, naar maat en omvang van het evenement, met zichtbare impact op de opgeruimdheid van het terrein.	<p>Zwerfafval is de afgelopen jaren uitgegroeid tot een breed maatschappelijk probleem. Voorkomen dat afval op de grond beland is de eerste stap naar het verkleinen van het probleem. Ook evenementen zijn gebaat bij het voorkomen van zwerfafval. Een opgeruimd terrein stimuleert bezoekers om afval in afvalbakken te deponeren. Een niet-opgeruimd terrein realiseert het tegenovergestelde.</p> <p>Door het inzetten van afvalteams houdt de organisatie het terrein zo schoon mogelijk, spreekt met bezoekers over afvalscheiden en heeft een voorbeeldfunctie. Hiermee geeft organisatie een signaal af richting de bezoekers dat een schoon terrein en afvalscheiding belangrijke thema's zijn voor de</p>

			<p>organisatie.</p> <p>Controle: Visuele controle - De keurmeester controleert de aanwezigheid en inzet van afvalteams.</p>
6.3	O	De organisator zamelt alle Swill apart in en voert het ingezamelde materiaal gescheiden af.	<p>De vraag naar producten en grondstoffen neemt wereldwijd toe. Op termijn dreigt een tekort aan grondstoffen. Bronnen raken uitgeput zonder dat er goede alternatieven voor handen zijn. Daarom werkt de overheid toe naar een volledig circulaire economie in Nederland in 2050.</p> <p>Het goed scheiden van afval in verschillende stromen maakt het mogelijk om de materialen te hergebruiken. Hergebruik van materialen in plaats van het gebruik van nieuwe grondstoffen zorgt voor een lagere belasting van het ecosysteem en voorkomt het uitputten van de bronnen.</p> <p>Swill is al het organische afval dat vrijkomt in een keuken, kantine of restaurant. Op evenementen komt in de meeste gevallen ook Swill afval beschikbaar, zowel van de crew- en VIPcatering, als van uitgiftepunten voor bezoekers. Swill dat terecht komt bij het restafval wordt verbrand en heeft geen functie meer.</p> <p>Swill is in basis een hoogwaardig materiaal met verschillende nuttige toepassingen (o.a. verwerking tot biodiesel). Om de afvalstroom swill op een duurzame manier te kunnen hergebruiken is het van belang dat dit goed gescheiden wordt van andere afvalstromen (monostroom). Het scheiden van Swill van het overig afval is niet alleen een verantwoorde keuze, heeft het ook de organisator voordelen. We noemen er twee: Door aparte afvalbakken blijft andere afval 'schoon' en daardoor beter recyclebaar én eventuele voedselverspilling wordt zichtbaarder.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de aanwezigheid van gescheiden inzameling en afvoer van swill en de bijbehorende administratie.</p>
6.4	V	De organisator zamelt alle plastic apart in en voert het ingezamelde materiaal gescheiden af.	<p>De vraag naar producten en grondstoffen neemt wereldwijd toe. Op termijn dreigt een tekort aan grondstoffen. Bronnen raken uitgeput zonder dat er goede alternatieven voor handen zijn. Daarom werkt de overheid toe naar een volledig circulaire economie in Nederland in 2050.</p> <p>Het goed scheiden van afval in verschillende stromen maakt het mogelijk om de materialen te hergebruiken. Hergebruik van materialen in plaats van het gebruik van nieuwe grondstoffen zorgt voor een lagere belasting van het ecosysteem en voorkomt het uitputten van de bronnen.</p> <p>Plastic wordt via een chemisch proces uit aardolie gemaakt en is niet biologisch afbreekbaar. Vrij in de natuur blijft plasticafval lang bestaan en is daarmee belastend voor de natuur en het milieu. Toch is het een hoogwaardig materiaal met vele toepassingen. Hergebruik zonder dat het in het milieu terecht komt vermindert nieuwe plastic productie en is daarom duurzamer.</p>

			<p>Door middel van het inzamelen van (schoon) plastic wordt het mogelijk het plastic te hergebruiken. Steeds meer afvalverwerkers zamelen plastic, metaal en drinkkartonnen (PMD) als aparte stroom in.</p> <p>NB: <i>Petflessen met statiegeld vallen niet onder deze norm.</i></p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de aanwezigheid van gescheiden inzameling en afvoer van plastic.</p>
6.5	O	De organisator werkt met herbruikbaar bestek en servies en maakt geen gebruik van eenmalig te gebruiken materialen bij de uitgifte van maaltijden, warme en koude snacks, ijs, gesneden fruit, noten, etc. (conform SUP-wetgeving).	<p>Vanaf juli 2021 zijn veel plastic producten voor eenmalig gebruik verboden op de Europese markt. Vanaf januari 2024 zijn aanvullende maatregelen voor drinkbekers en voedselverpakkingen van kracht om Nederland steeds schoner te maken.</p> <p>De basis van dit verbod is voor evenementen het gebruik van wegwerp drinkbekers en voedselverpakkingen ontmoedigen en gebruik van herbruikbare alternatieven stimuleren. Naast drinkbekers zijn eenmalige voedselverpakkingen een aanzienlijke afvalstroom op de meeste evenementen.</p> <p>Herbruikbare servies is met volgens de SUP (Single Use Plastics) wetgeving van de Nederlandse en Europese overheid de nieuwe norm.</p> <p>Controle - De keurmeester controleert de aanwezigheid van herbruikbaar bestek en servies.</p>
6.6	V	De organisator werkt met een retoursysteem op basis van PET-softcups of hardcups en behaalt minimaal een retoursysteem van 75% voor PET-softcups en 95% voor hardcups.	<p>Vanaf juli 2021 zijn veel plastic producten voor eenmalig gebruik verboden op de Europese markt. Vanaf januari 2024 zijn aanvullende maatregelen voor drinkbekers en voedselverpakkingen van kracht om Nederland steeds schoner te maken.</p> <p>De basis van dit verbod is voor evenementen het gebruik van wegwerp drinkbekers en voedselverpakkingen ontmoedigen en gebruik van herbruikbare alternatieven stimuleren. Drinkbekers zijn in potentie de grootste afvalfractie tijdens een evenement. Een gesloten systeem voor hergebruik of recycling zorgt ervoor dat drinkbekers niet bij het restafval terechtkomen. De praktijk wijst uit dat de gewenste retourpercentages alleen behaald worden indien een retoursysteem (op basis van statiegeld of muntjes) wordt toegepast.</p> <p>Voor organisatoren zijn in basis 2 werkwijzen beschikbaar:</p> <p>* Drinkbekers van polypropyleen (PP) of vergelijkbaar materiaal (hardcups) die als aparte en schone stroom worden ingezameld en worden gereinigd voor hergebruik. Vanwege hygiëne en logistieke factoren heeft het wassen van de bekens buiten het evenemententerrein de voorkeur. Steeds meer marktpartijen</p>

			<p>bieden deze mogelijkheid als totaalpakket aan;</p> <p>* Drinkbekers van single use PET of rPET bekens (softcups) die als aparte en schone fractie worden ingezameld en tot nieuwe grondstof worden verwerkt. Hoogwaardige recycling is hierbij de norm, wat betekend dat een drinkbeker weer tot een nieuwe drinkbeker (geschikt voor consumptie) wordt gerecycled. Het minimaal vereiste wettelijke retourpercentage is 75% in 2023 groeiend naar 90% in 2027. Indien gekozen wordt voor het recyclen van softcups is een melding bij de Inspectie Leefomgeving en Transport verplicht.</p> <p>Controle: Visueel en document - De keurmeester controleert de aanwezigheid en werking van het systeem en de door de organisator aangeleverde bewijsmaterialen rondom de behaalde retourpercentages.</p>
6.7	O	De organisator werkt met een retoursysteem voor softcups of hardcups en behaalt minimaal een retoursysteem van 95%.	<p>Vanaf juli 2021 zijn veel plastic producten voor eenmalig gebruik verboden op de Europese markt. Vanaf januari 2024 worden aanvullende maatregelen voor drinkbekers en voedselverpakkingen van kracht om Nederland steeds schoner te maken.</p> <p>De basis van dit verbod is het gebruik van wegwerp drinkbekers en voedselverpakkingen ontmoedigen en gebruik van herbruikbare alternatieven stimuleren. Drinkbekers zijn in potentie de grootste afvalfractie tijdens een evenement. Een gesloten systeem voor hergebruik of recycling zorgt ervoor dat drinkbekers niet bij het restafval terechtkomen. De praktijk wijst uit dat de gewenste retourpercentages alleen behaald worden indien een retoursysteem (op basis van statiegeld of muntjes) wordt toegepast.</p> <p>Voor organisatoren zijn in basis 2 werkwijzen beschikbaar:</p> <p>* Drinkbekers van polypropyleen (PP) of vergelijkbaar materiaal (hardcups) die als aparte en schone stroom worden ingezameld en worden gereinigd voor hergebruik. Vanwege hygiëne en logistieke factoren heeft het wassen van de bekens buiten het evenemententerrein de voorkeur. Steeds meer marktpartijen bieden deze mogelijkheid als totaalpakket aan;</p> <p>* Drinkbekers van single use PET of rPET bekens (softcups) die als aparte en schone fractie worden ingezameld en tot nieuwe grondstof worden verwerkt. Hoogwaardige recycling is hierbij de norm, wat betekend dat een drinkbeker weer tot een nieuwe drinkbeker (geschikt voor consumptie) wordt gerecycled. Het minimaal vereiste wettelijke retourpercentage is 75% in 2023 groeiend naar 90% in 2027. Indien gekozen wordt voor het recyclen van softcups is een melding bij de Inspectie Leefomgeving en Transport verplicht.</p> <p>Controle: Visueel en document - De keurmeester controleert de aanwezigheid en werking van het systeem en de door de organisator aangeleverde bewijsmaterialen rondom de behaalde retourpercentages.</p>

6.8	V	De organisator produceert minder dan < 250 gr restafval per persoon per dag, inclusief afval ontstaan tijdens op- en afbouw.	<p>De vraag naar producten en grondstoffen neemt wereldwijd toe. Op termijn dreigt een tekort aan grondstoffen. Bronnen raken uitgeput zonder dat er goede alternatieven voor handen zijn. Daarom werkt de overheid toe naar een volledig circulaire economie in Nederland in 2050.</p> <p>Het goed scheiden van afval in verschillende stromen maakt het mogelijk om de materialen te hergebruiken. Hergebruik van materialen in plaats van het gebruik van nieuwe grondstoffen zorgt voor een lagere belasting van het ecosysteem en voorkomt het uitputten van de bronnen.</p> <p>Tijdens evenementen wordt over het algemeen veel afval geproduceerd. Door de omvang van de totale afvalstroom en de verschillende fracties structureel te monitoren en registreren worden deze over de jaren vergelijkbaar en krijgt u meer zicht én grip op het proces.</p> <p>Om afvalstromen te verkleinen wordt het 3R-concept (Reduce-Reuse-Recycle) vaak toegepast, dit is een opeenvolging van stappen voor het stroomlijnen van afvalstromen. De eerste prioriteit is het verminderen van de omvang van de afvalstroom, vervolgens hergebruik en dan recycling, om afvalmateriaal een tweede kans te geven voordat het in de verbrandingsoven wordt gestort. Recyclen is de basis van het circulaire model. In een circulaire economie bestaat geen afval, maar passen alle 'afval'stromen in een kringloop.</p> <p>De organisatie heeft op basis van het verwachte aantal bezoekers en de aard van het evenement een infrastructuur opgesteld met daarin aantallen afvalbakken, soorten afvalfracties en locaties dat bijdraagt aan de doelstelling om het restafval per bezoeker per dag te verminderen.</p> <p>Controle - Document - De keurmeester controleert de aangeleverde documenten en data rondom het hoeveelheid geproduceerd restafval per persoon per dag.</p>
6.9	O	De organisator promoot actief het meenemen van herbruikbare waterflessen onder medewerkers en bezoekers en zorgt voor voldoende gratis watertappunten.	<p>De vraag naar producten en grondstoffen neemt wereldwijd toe. Op termijn dreigt een tekort aan grondstoffen. Bronnen raken uitgeput zonder dat er goede alternatieven voor handen zijn. Daarom werkt de overheid toe naar een volledig circulaire economie in Nederland in 2050.</p> <p>Door hun eigen beker mee te nemen, dragen mensen bij aan het verminderen van de enorme berg plastic wegwerpbekers - en flessen die anders in de prullenbak belanden. De CO2 uitstoot van een gebotteld water versus water uit de kraan kan oplopen tot een factor 1500. Stimuleer daarom het gebruik van kraanwater en sta toe dat bezoekers hun herbruikbare waterflessen gratis kunnen vullen bij de watertappunten.</p> <p>Controle - Visueel en document - De keurmeester bekijkt de communicatie rondom het meebrengen van eigen herbruikbare waterflessen en het aantal aanwezige watertappunten.</p>

6.10	V	De organisator werkt op de camping met een systeem dat goed gedrag stimuleert rondom het (niet) achterlaten van afval, tenten en andere kampeermaterialen.	<p>De vraag naar producten en grondstoffen neemt wereldwijd toe. Op termijn dreigt een tekort aan grondstoffen. Bronnen raken uitgeput zonder dat er goede alternatieven voor handen zijn. Daarom werkt de overheid toe naar een volledig circulaire economie in Nederland in 2050.</p> <p>Het goed scheiden van afval in verschillende stromen maakt het mogelijk om de materialen te hergebruiken. Hergebruik van materialen in plaats van het gebruik van nieuwe grondstoffen zorgt voor een lagere belasting van het ecosysteem en voorkomt het uitputten van de bronnen.</p> <p>De praktijk laat zien dat een hoog percentage van de eigen meegebrachte tenten op festivalcampings als afval wordt achtergelaten. Een beloningssysteem voor goed gedrag kan hier verandering in brengen, een voorbeeld van een werkend systeem is het instellen van een borgsysteem om de campingplaats netjes en vrij van afval achter te laten. Ook het actief aanbieden van voldoende afvalbakken op en rondom de camping kan bijdragen. Uitgebreide communicatie rondom het systeem is een randvoorwaarde voor succes.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de inhoud van het beloningsysteem, de wijze van communiceren hierover en de (verwachte) resultaten.</p>
6.11	O	De organisator heeft om (zwerf)afval te verminderen, het uitdelen en weggeven van promotiematerialen en flyers op het festivalterrein verboden.	<p>De vraag naar producten en grondstoffen neemt wereldwijd toe. Op termijn dreigt een tekort aan grondstoffen. Bronnen raken uitgeput zonder dat er goede alternatieven voor handen zijn. Daarom werkt de overheid toe naar een volledig circulaire economie in Nederland in 2050.</p> <p>Vaak nog delen bij het evenement betrokken organisaties, gadgets, 'give-aways', goodie-bags of andersoortige artikelen uit aan bezoekers. Deze artikelen eindigen doorgaans bij het zwerfafval. Door een richtlijn voor leveranciers, sponsors en standhouders op te stellen dat deze artikelen verboden zijn, wordt bijgedragen aan minder zwerfafval en een beter milieu.</p> <p>Controle - Document en visueel - De keurmeester controleert de communicatie rondom het verbod en de naleving hiervan op het festivalterrein.</p>
6.12	O	De organisator verzorgt aan de publiekszijde de inzameling van afvalstromen op basis van centrale en bemenste inzamelpunten (recycle hubs).	<p>De vraag naar producten en grondstoffen neemt wereldwijd toe. Op termijn dreigt een tekort aan grondstoffen. Bronnen raken uitgeput zonder dat er goede alternatieven voor handen zijn. Daarom werkt de overheid toe naar een volledig circulaire economie in Nederland in 2050.</p> <p>Het goed scheiden van afval in verschillende stromen maakt het mogelijk om de materialen te hergebruiken. Hergebruik van materialen in plaats van het gebruik van nieuwe grondstoffen zorgt voor een lagere belasting van het ecosysteem en voorkomt het uitputten van de bronnen.</p>

			<p>Door afval niet langer te beschouwen als materiaal dat moet worden verbrand of gestort, maar als een verzameling aan waardevolle grondstoffen veranderen de uitgangspunten van uw systeem. Biedt centrale en bemensde inzamelpunten (recycle hubs) aan voor de bezoekers, om een hoge mate van recycling van grondstoffen te garanderen. Door het afval van bezoekers aan te nemen, komt het gegarandeerd in de juiste bak terecht. Richt het hele terrein in om zoveel mogelijk materialen apart in te zamelen en streeft naar een zo hoog mogelijk scheidings- en inzamelingspercentage van grondstoffen. Een aantal strategisch ingerichte inzamelpunten werkt in de praktijk veel efficiënter dan losse bakken verspreid over het terrein.</p> <p>Controle - Visueel - De keurmeester controleert de aanwezigheid en werking van de centrale inzamelpunten.</p>
6.13	O	De organisator werkt op de camping voor minimaal 15% van de beschikbare plaatsen met verhuurtenten, om de hoeveelheid afval van de camping positief te beïnvloeden.	<p>De vraag naar producten en grondstoffen neemt wereldwijd toe. Op termijn dreigt een tekort aan grondstoffen. Bronnen raken uitgeput zonder dat er goede alternatieven voor handen zijn. Daarom werkt de overheid toe naar een volledig circulaire economie in Nederland in 2050.</p> <p>Het goed scheiden van afval in verschillende stromen maakt het mogelijk om de materialen te hergebruiken. Hergebruik van materialen in plaats van het gebruik van nieuwe grondstoffen zorgt voor een lagere belasting van het ecosysteem en voorkomt het uitputten van de bronnen.</p> <p>De praktijk laat zien dat een hoog percentage van de eigen meegebrachte tenten op festivalcampings als afval wordt achtergelaten. Door tenten te verhuren en meermaals te gebruiken wordt deze afvalstroom kleiner. Veel marktpartijen voorzien inmiddels in deze behoefte en kunnen organisatoren op dit thema ontzorgen.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de aanwezigheid van verhuurtenten en maakt een berekening om het percentage te bepalen.</p>
6.14	O	De organisator neemt binnen het thema van dit hoofdstuk een maatregel met aantoonbare positieve impact die niet onder bestaande verplichte of optionele norm valt.	<p>Controle: Visueel of Document - De keurmeester controleert de documentatie waaruit blijkt dat de deelnemer nog minimaal 1 maatregel met impact heeft genomen binnen het thema van dit hoofdstuk.</p>

7. Energie

Nr	V/O	Norm	Toelichting
7.1	O	De organisator inventariseert de feitelijke energiebehoefte (specifiek en feitelijk) voorafgaand aan het evenement.	<p>Tijdens evenementen wordt over het algemeen veel energie gebruikt. In de praktijk wordt vaak teveel aan generatoren ingezet, meer dan werkelijk nodig is. Door de energiebehoefte concreet in kaart te brengen ontstaat meer zicht én grip op het energiegebruik. Verzamel de feitelijke gegevens over de energiebehoefte van het evenement, uitgesplitst naar zone en/of per functie.</p> <p>Om energie te besparen is de Trias Energetica een handig instrument. Deze methode gaat uit van het (steeds opnieuw) door lopen van de volgende stappen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stap 1: Beperk de energievraag; • Stap 2: Gebruik energie uit hernieuwbare (duurzame)bronnen; • Stap 3: Gebruik eindige(fossiele) energiebronnen efficiënt. <p>Controle: Document - De keurmeester beoordeelt de aanwezigheid en inhoud van de inventarisatie.</p>
7.2	V	De organisator gebruikt de aanwezige netstroompunten maximaal. Eventueel benodigde aanvullende capaciteit wordt geproduceerd met dieselaggregaten die minimaal voldoen aan emissienorm Stage 4 met HVO100 als brandstof. De inzet van de dieselaggregaten wordt bij voorkeur beperkt door de inzet van batterijen (of andere hernieuwbare energiebronnen)	<p>Nederland werkt aan duurzame, betrouwbare en beschikbare energie die voor iedereen betaalbaar is. In 2019 kwam 8,7% van alle gebruikte energie in Nederland uit duurzame bronnen. In 2030 moet dat minimaal 27% zijn. In 2050 moet de energievoorziening bijna helemaal duurzaam zijn. Globaal gezien verloopt deze transitie in 3 stappen: Beperk de energievraag, gebruik energie uit hernieuwbare (duurzame) bronnen en gebruik eindige (fossiele) energiebronnen zo efficiënt mogelijk.</p> <p>Groene stroom uit het vaste netwerk is de meest duurzame oplossing in energievoorziening voor evenementen. Steeds meer gemeenten leggen daarom vaste stroompunten aan op evenemententerreinen. Indien de aanwezige stroomvoorziening maximaal is ingezet en het evenement nog niet in de totale energievraag kan voorzien, kan gebruik gemaakt worden van aggregaten, waarbij HVO100 als brandstof wordt gebruikt. Deze biobrandstof vermindert de CO2 uitstoot met 90%.</p> <p>Bij voorkeur worden ook batterijen ingezet als schone energiebron om de aggregaten optimaal te laten renderen op basis van de volgende mogelijkheden, als 'stand alone', voor 'peak shaving'</p>

			<p>of cyclisch.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert op basis van een steekproef hoe de stroominfrastructuur is ingericht.</p>
7.3	O	De organisator maakt maximaal gebruik van de aanwezige netstroompunten met groene stroom opgewekt uit wind en/of zonne-energie	<p>Groene stroom is elektriciteit die wordt opgewekt uit bijvoorbeeld windmolens of zonnepanelen. Om elektriciteit als groene stroom te mogen verkopen dient een leverancier hier genoeg GvOs (Garantie van Oorsprong) van te bezitten. Als klant kunt u bij uw leveranciers een certificaat opvragen over de herkomst van uw ingekochte stroom.</p> <p>U kunt checken in hoeverre uw stroom ook echt groen is en waar het vandaan komt via de website https://www.hier.nu/groene-stroom-checker. Deze norm wordt behaald als minimaal 80% van de ingekochte groene stroom binnen Europa is opgewekt op basis van zonnepanelen en of windmolens.</p> <p>Controle: Document - De keurmeester controleert het contract/certificaat inzake groene stroom.</p>
7.4	V	De organisator gebruikt voor de algemene verlichting alleen van LED-verlichting.	<p>Nederland werkt toe naar een duurzame energievoorziening. Dit doen we in 3 stappen: Beperk de energievraag, gebruik energie uit hernieuwbare (duurzame) bronnen en gebruik eindige (fossiele) energiebronnen zo efficiënt mogelijk.</p> <p>LED-lampen verbruiken zijn heel efficiënt en verbruiken minder energie, dan traditionele TL, PL, halogeen- en gloeilampen, etc. Door voor de algemene verlichting alleen LED-verlichting wordt de energievraag en CO2-uitstoot van het evenement kleiner.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert op basis van een steekproef de aanwezige algemene verlichting.</p>
7.5	V	De organisator gebruikt voor de podium verlichting gebruik van meer dan 50% LED-verlichting.	<p>Nederland werkt toe naar een duurzame energievoorziening. De transitie gaat via 3 stappen: Beperken van de energievraag, gebruik van meer energie uit hernieuwbare (duurzame) bronnen en gebruik eindige (fossiele) energiebronnen zo efficiënt mogelijk maken en uitfaseren.</p> <p>LED-lampen verbruiken zijn heel efficiënt en verbruiken minder energie, dan traditionele TL, PL, halogeen- en gloeilampen, etc. Door voor de algemene verlichting alleen LED-verlichting wordt de energievraag en CO2-uitstoot van het evenement kleiner.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert op basis van een steekproef de aanwezige podium verlichting.</p>

7.6	O	De organisator maakt voor de podium verlichting alleen gebruik van LED-verlichting. = 100%	<p>Nederland werkt toe naar een duurzame energievoorziening. De transitie gaat via 3 stappen: Beperken van de energievraag, gebruik van meer energie uit hernieuwbare (duurzame) bronnen en gebruik eindige (fossiele) energiebronnen zo efficiënt mogelijk maken en uitfaseren.</p> <p>LED-lampen verbruiken zijn heel efficiënt en verbruiken minder energie, dan traditionele TL, PL, halogeen- en gloeilampen, etc. Door voor de algemene verlichting alleen LED-verlichting wordt de energievraag en CO2-uitstoot van het evenement kleiner.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert op basis van een steekproef de aanwezige podium verlichting.</p>
7.7	O	De organisator werkt met een protocol op basis waarvan apparatuur wordt gecontroleerd op defecten en juiste werking, geconstateerde defecten worden direct gerepareerd of de apparatuur wordt vervangen.	<p>Nederland werkt toe naar een duurzame energievoorziening. De transitie gaat via 3 stappen: Beperken van de energievraag, gebruik van meer energie uit hernieuwbare (duurzame) bronnen en gebruik eindige (fossiele) energiebronnen zo efficiënt mogelijk maken en uitfaseren.</p> <p>Defecte apparatuur (ontbrekende onderdelen, deuren die slecht sluiten, etc.) verbruiken vaak onnodig veel energie. Door het vastleggen van heldere en concrete werkafspraken wordt defecte apparatuur, bij voorkeur nog voor plaatsing tijdens de opbouw gevonden en kunnen defecten verholpen worden of apparatuur omgeruild.</p> <p>Controle: Document / Visueel- De keurmeester controleert de aanwezigheid van een protocol en conditie en werking van apparatuur tijdens de rondgang.</p>
7.8	O	De organisator neemt binnen het thema van dit hoofdstuk een maatregel met aantoonbare positieve impact die niet onder bestaande verplichte of optionele norm valt.	<p>Controle: Visueel of Document - De keurmeester controleert de documentatie waaruit blijkt dat de deelnemer nog minimaal 1 maatregel met impact heeft genomen binnen het thema van dit hoofdstuk.</p>

8. Bouwen en Groen

Nr	V/O	Norm	Toelichting
8.1	V	De organisator heeft voldoende maatregelen genomen om de bodem, bomen, groenstroken, etc. te beschermen tegen o.a. bodemverdichting, bodemverontreiniging en beschadiging.	<p>Evenementen en festivals in groene en natuurlijke omgeving hebben een grote verantwoordelijkheid om deze kwetsbare omgeving te beschermen. De basis hiervoor is vastgelegd in de wet Natuurbescherming, de wet Bodembescherming en de evenementenvergunning.</p> <p>Evenementen en festivals in het groen dienen, naar maat en omvang, maatregelen te treffen om het aanwezige groen te beschermen. In veel gevallen is een natuurscan verplicht en dienen geadviseerde maatregelen te worden uitgevoerd. Mogelijke maatregelen zijn onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kort maaien van grasvelden; - Opbinden van bomen en struiken; - Afschermen van groenstroken; - Ondergrond versterken met vloer- of rijplaten; - Opstellen zoals podia en/of catering voorzien van drukverdelers; - Kleiner en lichter materieel inzetten. <p>Het tegengaan van bodemverlichting vraagt om extra aandacht, bodemverdichting ontstaat als de draagkracht van de ondergrond overschreden wordt. Dit gebeurt door gebruik van zware machines, hoge bandenspanning en wiellast en berijden van natte ondergrond. De grond wordt homogener, er treedt structuurverlies op en doorgaande poriën verdwijnen. Planten kunnen niet goed groeien, de beworteling is slecht, de bodem neemt geen water op en water met humus en gronddeeltjes spoelt af naar het oppervlaktewater.</p> <p>Bodemverontreiniging wordt voorkomen door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het volgen van een protocol op basis waarvan de infrastructuur structureel wordt gecontroleerd op lekkages; - de inzet van lekbakken; - het plaatsen van bodem beschermende voorzieningen op relevante plekken; - de aanwezigheid van absorptiemateriaal op relevante plekken. <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert welke maatregelen worden genomen en of deze passend zijn.</p>

8.2	O	De organisatie realiseert na het evenement op het evenemententerrein structurele voorzieningen voor het beschermen en/of verbeteren van de biodiversiteit op het evenemententerrein.	<p>Als het slecht gaat met de biodiversiteit (rijkdom aan planten en dieren), raakt dat niet alleen planten en dieren, maar ook de mens. Wereldwijd worden plant- en diersoorten met uitsterven bedreigd. Intensieve landbouw, ontbossing, vervuiling, overbevissing, industrie, bebouwing, infrastructuur en klimaatverandering zorgen ervoor dat we verkeren in een wereldwijde biodiversiteitscrisis. Nergens in Europa gaat het zo slecht met de biodiversiteit als in Nederland.</p> <p>Het beschermen en/of verbeteren van de biodiversiteit op en rond het evenemententerrein kan vormgegeven worden door o.a. het plaatsen van insectenhôtels, takkenrillen, wilde bloemenweides en uilen- en vleermuiskasten. Ook het doen van nieuwe aanplant draagt bij aan het beschermen en verbeteren van de biodiversiteit op het evenemententerrein. Raadpleeg een expert om te onderzoeken hoe deze maatregelen het beste vorm kunnen worden gegeven.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de genomen maatregelen rondom het verbeteren van biodiversiteit.</p>
8.3	O	De organisator beschikt over een document met meerjarige doelstellingen en een stappenplan om het evenemententerrein en de directe omgeving hiervan structureel te verbeteren op het gebied van biodiversiteit.	<p>Als het slecht gaat met de biodiversiteit (rijkdom aan planten en dieren), raakt dat niet alleen planten en dieren, maar ook de mens. Wereldwijd worden plant- en diersoorten met uitsterven bedreigd. Intensieve landbouw, ontbossing, vervuiling, overbevissing, industrie, bebouwing, infrastructuur en klimaatverandering zorgen ervoor dat we verkeren in een wereldwijde biodiversiteitscrisis. Nergens in Europa gaat het zo slecht met de biodiversiteit als in Nederland.</p> <p>Veel evenementorganisatoren geven aan dat zij de zorg voor natuur en landschap als een belangrijke taak zien. De meeste impact kan behaald worden door, onder begeleiding van deskundigen, meerjarig en structureel met verbetering van de biodiversiteit aan de slag te gaan.</p> <p>Controle: Document - De keurmeester de aanwezigheid en inhoud van het plan om de biodiversiteit te verbeteren.</p>
8.4	O	De organisator neemt binnen het thema van dit hoofdstuk een maatregel met aantoonbare positieve impact die niet onder bestaande verplichte of optionele norm valt.	<p>Controle: Visueel of Document - De keurmeester controleert de documentatie waaruit blijkt dat de deelnemer nog minimaal 1 maatregel met impact heeft genomen binnen het thema van dit hoofdstuk.</p>

9. Mobiliteit

Nr	V/O	Norm	Toelichting
9.1	V	De organisator brengt alle beschikbare vormen van vervoer (verkeersmodi) van het evenement voor bezoekers vooraf in kaart. Onderdeel van de inventarisatie is een onderverdeling naar het verwachte percentage gebruikers per verkeersmodi en de organisatie besteedt in de communicatie aandacht aan het stimuleren van de verantwoorde vormen van vervoer.	<p>Vervoer van en naar het evenement is het onderdeel met de meeste CO2-uitstoot. Deze uitstoot is een optelsom van vervoersbewegingen van oa. crew, bezoekers, materialen en artiesten. Bezoekersvervoer heeft over het algemeen het grootste aandeel.</p> <p>Een goede inventarisatie van de gekozen vormen van vervoer is de basis voor het verminderen van deze CO2-uitstoot. Mogelijke verbeteringen zijn het stimuleren van het gebruik van openbaar vervoer, de inzet van pendelbussen, het stimuleren van fietsen en carpoolen, het aanbieden van bewaakte fietsenstallingen en pendelbussen of het demotiveren van autogebruik door hogere parkeertarieven. Communicatie speelt een cruciale rol in het beïnvloeden vervoersgedrag van bezoekers.</p> <p>Controle: Document / visueel - De keurmeester controleert de aanwezigheid van de inventarisatie van de verkeersmodi en controleert welke maatregelen zijn getroffen om duurzaam vervoer te stimuleren.</p>
9.2	O	De organisator kiest voor het vervoer van artiesten/atleten van en naar het evenemententerrein voor elektrische vervoersmiddelen.	<p>Vervoer van en naar het evenement is het onderdeel met de meeste CO2-uitstoot. Deze uitstoot is een optelsom van vervoersbewegingen van o.a. medewerkers en vrijwilligers, bezoekers, materialen en artiesten/atleten. Bezoekersvervoer heeft over het algemeen het grootste aandeel.</p> <p>Door artiesten/atleten bijvoorbeeld van dichterbij te halen, te stimuleren om met de trein te reizen en/of anderszins te stimuleren verantwoord te reizen wordt dit onderdeel van de CO2 uitstoot kleiner.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de gemaakte afspraken rondom artiesten/atletenvervoer en informeert naar de gemaakte impact.</p>
9.3	O	De organisator neemt aantoonbaar maatregelen om de CO2-uitstoot van het vervoer van artiesten/atleten te verkleinen.	<p>Vervoer van en naar het evenement is het onderdeel met de meeste CO2-uitstoot. Deze uitstoot is een optelsom van vervoersbewegingen van o.a. medewerkers en vrijwilligers, bezoekers, materialen en artiesten/atleten. Bezoekersvervoer heeft over het algemeen het grootste aandeel.</p> <p>Door artiesten/atleten bijvoorbeeld van dichterbij te halen, te stimuleren om met de trein te reizen en/of anderszins te stimuleren verantwoord te reizen wordt dit onderdeel van de CO2 uitstoot kleiner.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de gemaakte afspraken rondom artiesten/atletenvervoer en</p>

			informeert naar de gemaakte impact.
9.4	O	De organisator brengt artiesten/atleten en medewerkers en vrijwilligers onder in accommodaties voorzien van een milieukeurmerk, zo dicht mogelijk bij het evenemententerrein.	<p>Accommodaties met een keurmerk nemen maatregelen om hun ecologische voetafdruk te minimaliseren. Dit draagt bij aan het behoud van natuurlijke hulpbronnen, vermindering van de CO2-uitstoot en bescherming van het milieu.</p> <p>Door medewerkers en vrijwilligers, artiesten/atleten onder te brengen in accommodaties met een milieukeurmerk, zo dicht mogelijk bij het evenemententerrein, draagt het evenement dus bij aan de bescherming van het milieu. Bekende keurmerken voor duurzame locaties zijn onder andere Green Key, Green Globe of Travellife.</p> <p>Controle: Document - De keurmeester controleert de gekozen accommodaties voor medewerkers en vrijwilligers en artiesten/atleten</p>
9.5	V	De organisator werkt voor personenvervoer op het evenemententerrein met minimaal 50% elektrische vervoersmiddelen en gebruikt alleen groene stroom en alternatieve duurzamere brandstoffen (HVO100).	<p>Vervoer van en naar het evenement is het onderdeel met de meeste CO2-uitstoot, maar ook het vervoer op het evenemententerrein een meetbaar aandeel.</p> <p>Door het vervoer op het terrein te verduurzamen wordt de CO2-uitstoot van het evenement meetbaar kleiner. Alternatieve brandstoffen en elektrische vervoersmiddelen zijn steeds eenvoudiger beschikbaar.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert welke vervoersmiddelen en brandstoffen op het evenemententerrein worden ingezet.</p>
9.6	O	De organisator werkt op het evenemententerrein het verplaatsen van materialen met minimaal 50% elektrische transportmiddelen, gebruikt alleen groene stroom en alternatieve duurzamere brandstoffen en zet waar mogelijke kleinere hefmiddelen in.	<p>Vervoer van en naar het evenement is het onderdeel met de meeste CO2-uitstoot, maar ook het vervoer op het evenemententerrein een meetbaar aandeel.</p> <p>Door het vervoer op het terrein te verduurzamen wordt de CO2-uitstoot van het evenement meetbaar kleiner. Alternatieve brandstoffen en elektrische vervoersmiddelen zijn steeds eenvoudiger beschikbaar.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert welke vervoersmiddelen en brandstoffen op het evenemententerrein worden ingezet.</p>
9.7	O	De organisator neemt binnen het thema van dit hoofdstuk een maatregel met aantoonbare positieve impact die niet onder bestaande verplichte of optionele norm valt.	Controle: Visueel of Document - De keurmeester controleert de documentatie waaruit blijkt dat de deelnemer nog minimaal 1 maatregel met impact heeft genomen binnen het thema van dit hoofdstuk.

10. Eten en Drinken

Nr	V/O	Norm	Toelichting
10.1	V	De organisator schenkt op alle locaties van het evenement koffie en thee afkomstig van biologische landbouw en/of fairtrade handel met een duurzaamheidskeurmerk en hierover wordt gecommuniceerd.	<p>De aandacht voor eerlijk en verantwoorde voeding groeit gestaag. De verkoop van biologische- en Fairtrade producten stijgt jaarlijks.</p> <p>Biologische producten zijn voorzien van een keurmerk van instituut Skal en geproduceerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • met respect voor de natuur en de dieren; • zonder chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest; • zonder preventieve antibiotica. <p>Fairtrade duidt op een streven om bijvoorbeeld koffieboeren, cacaoboeren of bananenboeren in Latijns-Amerika, Afrika en Zuidoost-Azië voor hun exportproducten een reële prijs te geven die in verhouding staat tot de werkelijke productiekosten en niet een prijs die wordt bepaald door de verhoudingen op de internationale markt. Aan Fairtrade-producten worden daarnaast strengere milieueisen gesteld.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert tijdens de rondgang de aanwezigheid van de genoemde producten op de kaart, inkoopfacturen en/of in het magazijn.</p>
10.2	V	De organisator biedt aan medewerkers en vrijwilligers minimaal 50% vegetarische, veganistische en/of plantbased gerechten aan.	<p>Een vegetariër vermijdt voornamelijk het eten van vlees, vis en gevogelte. Een veganist doet daar nog een schepje bovenop, en vermijdt alle producten die afkomstig zijn van dieren, zoals eieren, melk en honing. Iemand die plantaardig eet, legt de focus op producten die afkomstig zijn van planten, zoals fruit, groenten, noten, peulvruchten en zaden.</p> <p>Steeds meer mensen volgen een vegetarisch, veganistisch en/of plantbased leefstijl. Sommige doen dit om hun milieu impact te verkleinen, anderen omdat ze dierenwelzijn hoog in het vaandel hebben staan.</p> <p>Het fokken van vee voor consumptie heeft wereldwijd een grote impact. De sector stoot broeikasgassen uit, verbruikt veel water, neemt wereldwijd veel ruimte in beslag door de teelt van veevoer en kan een mestprobleem veroorzaken. Minder vlees consumeren is de meest effectieve manier om deze milieubelasting tegen te gaan.</p> <p>Het percentage wordt bepaald op basis van een telling van de aangeboden gerechten. Een gerecht is samengesteld uit meerdere ingrediënten. Losse items als een appel of banaan zijn geen onderdeel van de</p>

			<p>telling.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert tijdens bij de catering voor medewerkers en vrijwilligers, de keuken op de aanwezigheid van vegetarische, veganistische en plantbased gerechten. De deelnemer zorgt dat de items eenvoudig toegankelijk zijn.</p>
10.3	O	De organisator biedt aan medewerkers en vrijwilligers 100% vegetarische, veganistische en/of plantbased gerechten aan.	<p>Een vegetariër vermijdt voornamelijk het eten van vlees, vis en gevogelte. Een veganist doet daar nog een schepje bovenop, en vermijdt alle producten die afkomstig zijn van dieren, zoals eieren, melk en honing. Iemand die plantaardig eet, legt de focus op producten die afkomstig zijn van planten, zoals fruit, groenten, noten, peulvruchten en zaden.</p> <p>Steeds meer mensen volgen een vegetarisch, veganistisch en/of plantbased leefstijl. Sommige doen dit om hun milieu impact te verkleinen, anderen omdat ze dierenwelzijn hoog in het vaandel hebben staan.</p> <p>Het fokken van vee voor consumptie heeft wereldwijd een grote impact. De sector stoot broeikasgassen uit, verbruikt veel water, neemt wereldwijd veel ruimte in beslag door de teelt van veevoer en kan een mestprobleem veroorzaken. Minder vlees consumeren is de meest effectieve manier om deze milieubelasting tegen te gaan.</p> <p>Het percentage wordt bepaald op basis van een telling van de aangeboden gerechten. Een gerecht is samengesteld uit meerdere ingrediënten. Losse items als een appel of banaan zijn geen onderdeel van de telling.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert tijdens bij de crewcatering, de crewkeuken op de aanwezigheid van vegetarische, veganistische en plantbased gerechten. De deelnemer zorgt dat de items eenvoudig toegankelijk zijn.</p>
10.4	V	De organisator biedt aan bezoekers minimaal 30% vegetarische, veganistische en/of plantbased gerechten aan en communiceert hierover.	<p>Een vegetariër vermijdt voornamelijk het eten van vlees, vis en gevogelte. Een veganist doet daar nog een schepje bovenop, en vermijdt alle producten die afkomstig zijn van dieren, zoals eieren, melk en honing. Iemand die plantaardig eet, legt de focus op producten die afkomstig zijn van planten, zoals fruit, groenten, noten, peulvruchten en zaden.</p> <p>Steeds meer mensen volgen een vegetarisch, veganistisch en/of plantbased leefstijl. Sommige doen dit om hun milieu impact te verkleinen, anderen omdat ze dierenwelzijn hoog in het vaandel hebben staan.</p> <p>Het fokken van vee voor consumptie heeft wereldwijd een grote impact. De sector stoot broeikasgassen uit, verbruikt veel water, neemt wereldwijd veel ruimte in beslag door de teelt van veevoer en kan een mestprobleem veroorzaken. Minder vlees consumeren is de meest effectieve manier om deze</p>

			<p>milieubelasting tegen te gaan.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de catering voor medewerkers en vrijwilligers en de keuken op de aanwezigheid van vegetarische, veganistische en plantbased gerechten. De deelnemer zorgt dat de items eenvoudig toegankelijk zijn.</p>
10.5	O	De organisator biedt aan bezoekers minimaal 60% vegetarische, veganistische en/of plantbased gerechten aan en communiceert hierover.	<p>Een vegetariër vermijdt voornamelijk het eten van vlees, vis en gevogelte. Een veganist doet daar nog een schepje bovenop, en vermijdt alle producten die afkomstig zijn van dieren, zoals eieren, melk en honing. Iemand die plantaardig eet, legt de focus op producten die afkomstig zijn van planten, zoals fruit, groenten, noten, peulvruchten en zaden.</p> <p>Steeds meer mensen volgen een vegetarisch, veganistisch en/of plantbased leefstijl. Sommige doen dit om hun milieu impact te verkleinen, anderen omdat ze dierenwelzijn hoog in het vaandel hebben staan.</p> <p>Het fokken van vee voor consumptie heeft wereldwijd een grote impact. De sector stoot broeikasgassen uit, verbruikt veel water, neemt wereldwijd veel ruimte in beslag door de teelt van veevoer en kan een mestprobleem veroorzaken. Minder vlees consumeren is de meest effectieve manier om deze milieubelasting tegen te gaan.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert tijdens bij de crewcatering, de crewkeuken op de aanwezigheid van vegetarische, veganistische en plantbased gerechten. De deelnemer zorgt dat de items eenvoudig toegankelijk zijn.</p>
10.6	O	De organisator monitort de hoeveelheid weggegooid voedsel per editie en neemt maatregelen om voedselverspilling tegen te gaan.	<p>Jaarlijks gooit de horeca 51.000 ton aan voedsel weg met een inkoopwaarde van circa 900 miljoen euro. Gemiddeld genomen is dit 20-25% van het inkoopvolume. Zowel op het vlak van duurzaamheid als het terugdringen van kosten liggen er veel kansen wanneer de voedselverspilling wordt gereduceerd.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester neemt kennis van het monitoringsysteem en controleert de genomen maatregelen om voedselverspilling te reduceren.</p>
10.7	O	De organisator gebruikt voor de catering van medewerkers en vrijwilligers minimaal 5 ingrediënten/bestanddelen met een milieukeurmerk (biologisch, fairtrade of vergelijkbaar).	<p>De aandacht voor eerlijk en verantwoorde voeding groeit gestaag. De verkoop van biologische- en Fairtrade producten stijgt jaarlijks.</p> <p>Biologische producten zijn voorzien van een keurmerk van instituut Skal en geproduceerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • met respect voor de natuur en de dieren; • zonder chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest; • zonder preventieve antibiotica. <p>Fairtrade duidt op een streven om bijvoorbeeld koffieboeren, cacaoboeren of bananenboeren in Latijns-</p>

			<p>Amerika, Afrika en Zuidoost-Azië voor hun exportproducten een reële prijs te geven die in verhouding staat tot de werkelijke productiekosten en niet een prijs die wordt bepaald door de verhoudingen op de internationale markt. Aan Fairtrade-producten worden daarnaast strengere milieueisen gesteld.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert tijdens de rondgang de aanwezigheid van de genoemde producten op de kaart, inkoopfacturen en/of in het magazijn.</p>
10.8	O	<p>De organisator beschikt over een document met meerjarige doelstellingen en een stappenplan om zowel de crewcatering als de bezoekerscatering structureel te verduurzamen, deze doelstellingen worden opgenomen in de uitvraag richting externe cateraars en foodtrucks.</p>	<p>Evenementen werken vaak samen met externe cateraars en foodtrucks rondom de voedselvoorziening aan bezoekers. De negatieve impact van de productie van voedsel is significant, door meer verantwoord in te kopen wordt deze foodprint kleiner.</p> <p>Besteed in de uitvraag minimaal aandacht aan het inkopen van biologische en/of fairtrade producten en het aanbieden van vegetarische, veganistische en/of plantbased gerechten. Leg deze voorwaarden vast in een document. Deel dit document met uw leveranciers.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert het opgestelde document, de wijze van uitvragen en maakt een rondgang langs de externe cateraars en foodtrucks.</p>
10.9	O	<p>De organisator neemt binnen het thema van dit hoofdstuk een maatregel met aantoonbare positieve impact die niet onder bestaande verplichte of optionele norm valt.</p>	<p>Controle: Visueel of Document - De keurmeester controleert de documentatie waaruit blijkt dat de deelnemer nog minimaal 1 maatregel met impact heeft genomen binnen het thema van dit hoofdstuk.</p>

11. Inkoop

Nr	V/O	Norm	Toelichting
11.1	O	De organisator stelt duurzaamheidseisen aan ingekochte producten en diensten en legt dit vast.	<p>Uw evenement is een optelsom van verschillende gebundelde producten en diensten. Door steeds meer duurzame producten en diensten in te kopen wordt uw evenement stap voor stap duurzamer. Door doelstellingen rondom duurzaam inkopen vast te leggen kunt u leveranciers eenvoudiger informeren en aan spreken over uw duurzame ambities.</p> <p>Noteer uw duurzame inkoopvoorwaarden (Welke duurzaamheidseisen stellen we aan de ingekochte producten en diensten?) en doelstellingen in een document. Beschrijf per thema/onderwerp uw doelstellingen, voorwaarden en de termijn waarop u deze wenst te behalen. Neem waar mogelijk SMART-criteria op. Deel dit document met uw leveranciers.</p> <p>Controle: Document - De keurmeester controleert de aanwezigheid, inhoud en communicatie rondom het inkoop document en de uitvoering daarvan.</p>
11.2	V	De organisator gebruikt alleen printpapier voorzien van een milieukeurmerk zoals het EU Ecolabel, de Blaue Engel of het Nordic Ecolabel.	<p>Bij de productie van papier en karton wordt naast hout relatief veel water en energie gebruikt. De gevraagde keurmerken beloven een aantoonbaar geringere milieubelasting gedurende de gehele levenscyclus van het product vergeleken met andere producten zonder deze keurmerken. Printpapier met alleen het FSC-label is onvoldoende duurzaam, een combinatie met het EU Ecolabel, de Blaue Engel of het Nordic Ecolabel voldoet wel.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de afbeelding van het keurmerk op de verpakking.</p>
11.3	O	De organisator hergebruikt meer dan 90% van alle decor(onderdelen) en/of verwaard deze circulair.	<p>De vraag naar producten en grondstoffen neemt wereldwijd toe. De huidige omvang van gebruik van materialen en grondstoffen loopt tegen grenzen aan. We moeten zuiniger en slimmer met producten, materialen en grondstoffen om gaan. Ook de overheid werkt richting een circulaire economie in Nederland in 2050, dit vertaald zich naar meer wet- en regelgeving rondom het (her)gebruik en gescheiden inzamelen van materialen en grondstoffen.</p> <p>Evenementen gebruiken decor en/of decoronderdelen om de juiste uitstraling te creëren en/of een thema vorm te geven. In veel gevallen kan slimmer en bewuster met grondstoffen en materialen omgegaan worden. Bijvoorbeeld door in het productieproces minder gebruik te maken van nieuwe grondstoffen en hergebruik van materialen centraal te stellen. Maar ook door materialen na gebruik op te slaan of te demonteren voor hergebruik geven we vorm aan de circulaire economie. Dit noemen we het</p>

			<p>circulair verwaarden van grondstoffen en materialen. Ook het huren van materialen is een verantwoorde vorm van hergebruik.</p> <p>Controle: Visueel of documentatie - De keurmeester controleert bewijslast van opslag van de decormaterialen tbv hergebruik.</p>
11.4	V	De organisator maakt geen gebruik van plastic confetti, streamers en/of vergelijkbare plastic materialen.	<p>Eenmalig te gebruiken materialen van plastic zijn moeilijk te verwijderen indien ze op de grond belanden en veroorzaken indien ze in de natuur terechtkomen vervuiling en zwerfafval. Plastic materialen breken af tot microplastics die voor uitdagingen zorgen in relatie tot biodiversiteit, de voedselketen en waterkwaliteit.</p> <p>Door op voorhand inzet van deze materialen uit te sluiten en/of te verbieden wordt dit voorkomen. Alternatieven zijn inmiddels voldoende voorhanden. Beter nog is om geen materialen te gebruiken die als zwerfafval kunnen eindigen. We zien bij een aantal evenement dat rook- en lichteffecten als volwaardige alternatief worden ingezet.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de aanwezigheid van single use plastics op het evenemententerrein.</p>
11.5	V	De organisator plaatst alleen brandblussers die vrij zijn van PFAS en/of voorzien zijn van een milieukeurmerk.	<p>PFAS staat voor poly- en perfluoralkylstoffen en is een verzamelnaam voor meer dan 6000 verschillende fluorverbindingen. Ze hebben gemeen dat het over chemische stoffen met de stof fluor gaat. PFAS worden gebruikt in duizenden producten, waaronder cosmetica, zonnepanelen, medische hulpmiddelen, regenjassen maar ook in het schuim van schuimblussers.</p> <p>PFAS kan in hoge concentratie schadelijk zijn voor milieu en gezondheid. Europese wetgeving die het gebruik van PFAS houdende brandblussers verbied is in voorbereiding. Vooruitlopend op deze wetgeving zijn op de markt al veel PFAS-vrije brandblussers beschikbaar. Ook brandblussers met een milieukeurmerk zijn minder milieubelastend.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert steekproefsgewijs een aantal blussers. De deelnemer zorgt dat de items eenvoudig toegankelijk zijn.</p>
11.6	O	De organisator neemt binnen het thema van dit hoofdstuk een maatregel met aantoonbare positieve impact die niet onder bestaande verplichte of optionele norm valt.	<p>Controle: Visueel of Document - De keurmeester controleert de documentatie waaruit blijkt dat de deelnemer nog minimaal 1 maatregel met impact heeft genomen binnen het thema van dit hoofdstuk.</p>

12. Textiel

Nr	V/O	Norm	Toelichting
12.1	V	De organisator koopt 100% van de kleding voor medewerkers en vrijwilligers in bij een leverancier/producent die een gedragscode voor verantwoorde productie heeft ondertekend.	<p>Steeds meer producenten en leveranciers vinden het belangrijk dat hun kleding onder betere en controleerbare arbeidsomstandigheden zijn geproduceerd, ook steeds meer consumenten vragen hierom. Door het ondertekenen van een gedragscode committeert de producent/leverancier zich aan de criteria van deze code.</p> <p>De normen voor deze gedragscodes verschillen en ook de manier van controleren verschilt per code. Enkele gedragscodes die boven de andere uit steken zijn: SA 8000, ETI (Ethical Trade Initiative), WRC (Workers Right's Consortium), FLA (Fair Labour Association) en WRAP. Meer informatie over gedragscodes en keurmerken is opgenomen in de Factsheet Keurmerken, download deze op de website.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de certificaten van de producten/leverancier en de labels van de kledingstukken. De deelnemer zorgt dat de items eenvoudig toegankelijk zijn.</p>
12.2	O	De organisator koopt 50% van de kleding voor medewerkers en vrijwilligers kleding in voorzien van een milieukeurmerk.	<p>Voor de productie van katoen is veel landbouwgrond, water en bestrijdingsmiddel nodig. De omstandigheden waaronder van het katoen kleding gemaakt wordt zijn vaak erbarmelijk. Lage lonen, lange dagen en weinig daglicht op de werkplek zijn hier voorbeelden van.</p> <p>Door te kiezen voor katoen uit een biologische landbouw en/of een fairtrade productieketen is een eerlijke prijs voor boeren en/of een milieuvriendelijke katoenteelt gegarandeerd. Keurmerken spelen een belangrijke rol in de controle op het productieproces en de herkomst van de verantwoorde grondstoffen. Meer informatie over gedragscodes en keurmerken is opgenomen in de Factsheet Keurmerken, download deze op de website.</p> <p>Deze norm omvat o.a. de volgende kleding items:</p> <ul style="list-style-type: none"> • T-shirts en polo's • Broeken en sloven • Sweaters en hoodies • Petten en caps <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de labels van de bedrijfskleding en eventueel certificaten. De deelnemer zorgt dat de items eenvoudig toegankelijk zijn.</p>
12.3	O	De organisator koopt 100% van de kleding voor medewerkers en vrijwilligers kleding	Voor de productie van katoen is veel landbouwgrond, water en bestrijdingsmiddel nodig. De omstandigheden waaronder van het katoen kleding gemaakt wordt zijn vaak erbarmelijk. Lage lonen, lange dagen en weinig

		in voorzien van een milieukeurmerk.	<p>daglicht op de werkplek zijn hier voorbeelden van.</p> <p>Door te kiezen voor katoen uit een biologische landbouw en/of een fairtrade productieketen is een eerlijke prijs voor boeren en/of een milieuvriendelijke katoenteelt gegarandeerd. Keurmerken spelen een belangrijke rol in de controle op het productieproces en de herkomst van de verantwoorde grondstoffen. Meer informatie over gedragscodes en keurmerken is opgenomen in de Factsheet Keurmerken, download deze op de website. Deze norm omvat o.a. de volgende kleding items:</p> <ul style="list-style-type: none"> • T-shirts en polo's • Broeken en sloven • Sweaters en hoodies • Petten en caps <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de labels van de bedrijfskleding en eventueel certificaten. De deelnemer zorgt dat de items eenvoudig toegankelijk zijn.</p>
12.4	V	De organisator koopt 100% van de eigen kleding voor merchandise in bij een leverancier die een gedragscode voor verantwoorde productie heeft ondertekend.	<p>Steeds meer producenten en leveranciers vinden het belangrijk dat hun kleding onder betere en controleerbare arbeidsomstandigheden zijn geproduceerd, ook steeds meer consumenten vragen hierom. Door het ondertekenen van een gedragscode committeert de producent/leverancier zich aan de criteria van deze code.</p> <p>De normen voor deze gedragscodes verschillen en ook de manier van controleren verschilt per code. Enkele gedragscodes die boven de andere uit steken zijn: SA 8000, ETI (Ethical Trade Initiative), WRC (Workers Right's Consortium), FLA (Fair Labour Association) en WRAP. Meer informatie over gedragscodes en keurmerken is opgenomen in de Factsheet Keurmerken, download deze op de website.</p> <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de certificaten van de producten/leverancier en de labels van de kledingstukken. De deelnemer zorgt dat de items eenvoudig toegankelijk zijn.</p>
12.5	O	De organisator koopt 50% van de eigen kleding voor merchandise in voorzien van een milieukeurmerk.	<p>Voor de productie van katoen is veel landbouwgrond, water en bestrijdingsmiddel nodig. De omstandigheden waaronder van het katoen kleding gemaakt wordt zijn vaak erbarmelijk. Lage lonen, lange dagen en weinig daglicht op de werkplek zijn hier voorbeelden van.</p> <p>Door te kiezen voor katoen uit een biologische landbouw en/of een fairtrade productieketen is een eerlijke prijs voor boeren en/of een milieuvriendelijke katoenteelt gegarandeerd. Keurmerken spelen een belangrijke rol in de controle op het productieproces en de herkomst van de verantwoorde grondstoffen. Meer informatie over gedragscodes en keurmerken is opgenomen in de Factsheet Keurmerken, download deze op de website. Deze norm omvat o.a. de volgende kleding items:</p> <ul style="list-style-type: none"> • T-shirts en polo's • Broeken en sloven

			<ul style="list-style-type: none"> • Sweaters en hoodies • Petten en caps <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de labels van de bedrijfskleding en eventueel certificaten. De deelnemer zorgt dat de items eenvoudig toegankelijk zijn.</p>
12.6	O	De organisator koopt 100% van de eigen kleding voor merchandise in voorzien van een milieukeurmerk.	<p>Voor de productie van katoen is veel landbouwgrond, water en bestrijdingsmiddel nodig. De omstandigheden waaronder van het katoen kleding gemaakt wordt zijn vaak erbarmelijk. Lage lonen, lange dagen en weinig daglicht op de werkplek zijn hier voorbeelden van.</p> <p>Door te kiezen voor katoen uit een biologische landbouw en/of een fairtrade productieketen is een eerlijke prijs voor boeren en/of een milieuvriendelijke katoenteelt gegarandeerd. Keurmerken spelen een belangrijke rol in de controle op het productieproces en de herkomst van de verantwoorde grondstoffen. Meer informatie over gedragscodes en keurmerken is opgenomen in de Factsheet Keurmerken, download deze op de website. Deze norm omvat o.a. de volgende kleding items:</p> <ul style="list-style-type: none"> • T-shirts en polo's • Broeken en sloven • Sweaters en hoodies • Petten en caps <p>Controle: Visueel - De keurmeester controleert de labels van de bedrijfskleding en eventueel certificaten. De deelnemer zorgt dat de items eenvoudig toegankelijk zijn.</p>
12.7	O	De organisator neemt binnen het thema van dit hoofdstuk een maatregel met aantoonbare positieve impact die niet onder bestaande verplichte of optionele norm valt.	<p>Controle: Visueel of Document - De keurmeester controleert de documentatie waaruit blijkt dat de deelnemer nog minimaal 1 maatregel met impact heeft genomen binnen het thema van dit hoofdstuk.</p>